

Sborník projektu
HOMESHARING A
DOBROVOLNICTVÍ JAKO
MOŽNOSTI CELOŽIVOTNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ

Registrační číslo projektu:

2023-1-CZ01-KA210-ADU-000167173

Spolufinancovaný
Európskou úniou

Navštivte naše stránky
lipaspolu.cz
hans.sk

Obsah

- **Kdo jsme**
 - **LÍP A SPOLU**
 - **OZ HANS**
- **Co to vlastně je?**
 - **Úvod k homesharingu**
 - **Úvod k dobrovolnictví**
- **Naše zkušenosti**
- **Formy a metody vzdělávání**
- **Konference a semináře**
- **Program závěrečné konference**
- **Příspěvky ze závěrečné konference**
- **Jak se zapojit**
- **Závěr**

Financované Evropskou unií. Vyjádřené názory a postoje jsou názory a prohlášení autora(-ů) a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za ně nepřebírají žádnou odpovědnost.

Kdo jsme?

HOME
SHARING

**Rodiče a přátelé lidí s
autismem nejen na
Českolipsku**

LÍP A SPOLU, z.s.

NAŠE HISTORIE

Spolek LÍP A SPOLU vznikl v lednu 2019. Na začátku byli jeho členy zejména rodiče a prarodiče dětí s autismem, kteří sami z vlastní zkušenosti cítili potřebu pomáhat ostatním rodinám a sdílet důležité zkušenosti: Kam se obrátit pro pomoc, co dělat se svým „jiným“ dítětem, jak si odpočinout, jak předcházet rozpadu rodiny.

V následujících dvou letech se spolku rodičů podařilo otevřít poradenské centrum v České Lípě a rozšířit své řady o odborníky v oblasti speciálního vzdělávání a sociální práce.

Pro děti s poruchami autistického spektra jsme postupně přidali jednotlivé služby, jako jsou příměstské a pobytové tábory, odlehčovací služby pro rodiče a blízké pečovatele, další poradenství, svépomocné skupiny, hlídání dětí a homesharing – sdílenou rodinnou péči.

Hlavním posláním spolku bylo a je předávat dobré zkušenosti a motivovat rodiny i školy, že se to dá. Dále preventivně pomáhat rodinám s postiženými dětmi, ukazovat možnosti inkluze pedagogům, propojovat rodinu a školu.

NAŠE VIZE A HODNOTY

Vším, co děláme, chceme přispět k tomu, aby se lidem s autismem a jejich blízkým dostalo pochopení, respektu, zájmu a podpory tak, jak to potřebují. Chceme, aby svůj život mohli naplno prožívat a užívat si ho stejně jako všichni ostatní.

Vytváříme klidné, bezpečné a lidské prostředí pro vzdělávání a osobní rozvoj lidí s poruchami autistického spektra, jejich příbuzných a přátel. Snažíme se také odlehčit rodičům a rodinám s dětmi s poruchou autistického spektra. Sdílíme tipy, zkušenosti a dovednosti rodičům, organizujeme svépomocné skupiny, tvořivé workshopy pro rodiče s dětmi a odpočinkové víkendy pro rodiny. Snažíme se budovat místní komunitu sdílení informací mezi rodiči dětí s poruchami autistického spektra.

Propojujeme svět pedagogů a škol s rodinami se znevýhodněnými dětmi, inspirujeme a motivujeme příklady dobré praxe a školíme pedagogy v oblasti poruch autistického spektra.

Pracujeme především v Libereckém a Ústeckém kraji. Hájíme zájmy rodin s členy s PAS, účastníme se pracovních skupin inkluzivního vzdělávání Libereckého a Ústeckého kraje a regionu Českolipsko, a spolupracujeme také s městy a veřejnou správou.

NAŠE POSLÁNÍ

Vůči dětem:

- Zprostředkováváme znevýhodněným dětem zážitky, ke kterým se bohužel zatím nedostávají snadno.
- Vytváříme klidné, ohleduplné a bezpečné prostředí pro vzdělávání a rozvoj dítěte.
- Rozvíjíme děti bez ohledu na jejich hendikepy.
- Nikoho k ničemu nenutíme, respektujeme tempo jednotlivce.

Vůči rodičům:

- Jsme původně rodičovská skupina. Chápeme, jak náročné je vychovávat děti s hendikepem, a chceme tyto zkušenosti předávat dalším rodičům.
- Umožňujeme rodičům a všem pečovatelům, aby si odpočinuli s vědomím, že jejich dítě je v bezpečném a svobodném prostředí.
- Radíme rodičům, jak sladit jejich pracovní život s hendikepem jejich dítěte.
- Vzděláváme rodiče pomocí odborníků a specializovaných kurzů.
- Učíme rodinu včetně sourozenců hendikepovaného dítěte relaxovat a rozvíjet se společně na rodinných pobytech.
- Poskytujeme službu sdíleného domova – homesharing.

Vůči učitelům:

- Pomáháme bořit bariéry strachu z jinakosti ve školách. Chceme, aby vzdělávání bylo pro všechny a aby se děti mohly učit od sebe navzájem, spolupracovat a vzájemně si pomáhat.
- Školíme pedagogy i asistenty.

Veřejná správa:

- Jsme partnerem města Česká Lípa, Libereckého a Ústeckého kraje, které pomáhají řešit problémy našich klientů. Účastníme se poradních skupin a kulatých stolů, hájíme zájmy lidí s poruchou autistického spektra.

Podpora zavádzania
neformálnych komunitných
služieb pre rodiny s autizmom

HANS

Inšpirujeme sa našimi deťmi a dospelými s AS a VFA
a ako rodičia spolu s našimi odbornými garantmi a spolupracovníkmi
prinášame potrebné informácie.
Zastupujeme záujmy našich ľudí a hľadáme
riešenie na každý boľavý problém vzájomného spoluzitia.

Cítíme svet jinak

OZ HANS

HANS♥

NAŠE HISTORIE

Členky správni rady OZ HANS žijící ve Zvolenu nezahálely, a tak od ledna 2017 zahájilo svou činnost první rodinné centrum HANS ve Zvolenu. V zapůjčených prostorách jsme začali realizovat podpůrné skupiny a konzultace pro rodiče, canisterapii, muzikoterapii a arteterapii. Začali jsme také organizovat vzdělávání pro rodiče a odborníky a projektové aktivity OZ HANS.

Od jara 2017 díky další aktivní člence sdružení začalo fungovat rodinné centrum v Lučenci ve spolupráci s IN Network Slovakia – komunitním centrem 3Pé. V prostorách centra našla své útočiště další podpůrná skupina pro rodiče s dětmi na spektru autismu. Rodiče zde získávají poradenství a praktickou sociální pomoc při řešení problémů s umístěním ve škole nebo při řešení individuálních vzdělávacích plánů (IVVP). Denní centrum rovněž realizovalo projekty jako Komunitní cukrárna HANS, EkoInkluze a Idea Start pro mladé lidi na spektru autismu.

Od léta 2017 jsme vedle celoslovenských aktivit zahájili také práci s rodinami v Bratislavě. V prostorách krajanského centra KALAB se scházela podpůrná skupina, díky spolupráci s CENADA a Autistickým centrem Andreas n.o. jsme zde také rozběhli canisterapie a muzikoterapie pro děti různého věku. Od roku 2021 realizujeme aktivity v pronajatých prostorách Denního centra HANS v Senci.

Naše aktivity probíhají také v Košicích, Dudincích, Velkých Zlievcích a Trenčíně. Nezapomínáme ani na osvětové aktivity, vzdělávací semináře a projekty pro mladé lidi s odlišným vnímáním světa. Zapojili jsme se s naší expertízou do projektu Profesia Lab, zaměřeného na zaměstnávání.

HANS♥

NAŠE POSLÁNÍ

HANS je celoslovenské sdružení jednotlivců a rodin s Aspergerovým syndromem a autismem. Každý z nás má osobní zkušenost – ať už jako rodiče, profesionálové nebo spolupracovníci.

Rozhodli jsme se, že naší cestou je porozumění, respektující přístup a komunikace, nikoli tlak na zařazení do škatulek a norem. Věříme, že s citlivým přístupem a porozuměním mohou být naše děti a dospělí přínosem pro společnost. Jejich jedinečnost obohacuje svět a otevírá nové perspektivy také pro jejich okolí.

Inspirujeme se našimi dětmi a dospělými s autismem. Jako rodiče, spolu s našimi odbornými garanty a spolupracovníky, chceme přinášet potřebné informace, zastupovat zájmy našich blízkých a hledat řešení na každý bolestivý problém vzájemného soužití.

Vyplňujeme prázdná místa v podpoře rodin a jednotlivců s autismem a jiným vnímáním světa. Poskytujeme peer-to-peer poradenství, podpůrné terapie a služby. Podílíme se také na řešení problematiky poruch autistického spektra v různých pracovních skupinách a sdruženích.

HANS ♥

NAŠE AKTIVITY

Pro rodiče:

Rodičům poskytujeme orientaci v problematice Aspergerova syndromu a autismu, v možnostech odborné pomoci v terapiích, vzdělávání i sociálním systému. Doporučujeme vhodná pracoviště a další odborníky. Mohou se zapojit do podpůrných skupin, a to jak prezenčně, tak online. Pořádáme workshopy a semináře. U nás najdou pochopení v situacích, kdy jiní rodiče nebo okolí nerozumí tomu, čím si procházejí. Užitečné články z pohledu jiných rodičů, odborníků i samotných lidí na spektru autismu najdou rodiče na portálu www.beznavodu.sk. Viera Hincová je také autorkou podcastů Děti bez návodu, které si můžete poslechnout na všech podcastových platformách.

Pro rodiny:

Aspergerův syndrom a autismus ovlivňují celou rodinu. Většina našich aktivit je proto určena pro celé rodiny, ať už úplné nebo neúplné – takzvané jednorodičovské. Denní letní tábor v Lučenci pořádáme každoročně pro celé rodiny, včetně sourozenců. Stejně tak organizujeme volnočasové aktivity v denních centrech, tvořivé dílny, vernisáže a výstavy nebo akce ke Dni autismu. Pro rodinu je zde i náš dobrovolnický program Děti bez návodu, v jehož rámci poskytujeme vyškolené dobrovolníky, kteří tráví volný čas s dítětem nebo dospívajícím s Aspergerovým syndromem a autismem podle jeho zájmů.

Pro děti:

Dobrovolníci v programu Děti bez návodu mají hlavní úkol věnovat pozornost a trávit čas s dětmi zaměřením na jejich hluboké zájmy. Děti a dospívající tak získávají dospělého kamaráda nebo kamarádku, kteří mají vždy čas právě na to, na co ostatní čas nemají. Dítě samo určuje, jakým aktivitám se společně budou věnovat.

Podporujeme tvořivost a talenty dětí například tvorbou kalendáře z jejich výtvarných prací či událostí #bez rozdílů v Trenčíně ve spolupráci s OZ Marcus, které je spojené s vernisáží v Galerii M. A. Bazovského na hradě Beckov. Vystavovali jsme v kulturních zařízeních Petržalky, na Úřadu BBSK, v Lučenci, ve Vodárenském muzeu nebo v Dot Galerii v rámci našich událostí Jeden a milion světů. Juniorské práce můžete najít také na portálu #beznavodu. Týnejdžerský klub se pravidelně setkává v Senci, Lučenci a Velkých Zlievcích.

Pro odborníky a školy:

V rámci vzdělávacích akcí se zaměřujeme na koncept neurodiverzity jako přirozené variability fungování lidského mozku při vnímání podnětů a zpracování informací. Afirmativní přístup k neurodiverzitě poskytuje a vytváří potřebné adaptace, definuje potřeby žáků z pohledu smyslové citlivosti, sociální komunikace a klimatu ve třídě. Zaměřuje se na podporu silných stránek a respektování individuálních potřeb v inkluzivním vzdělávání pro všechny jeho aktéry.

Co to vlastně je?

ÚVOD K HOMESHARINGU

Na výchovu dítěte je potřeba celá vesnice.

V dnešní době jsou však děti i rodiče, zejména ti, kteří čelí různým znevýhodněním, stále více izolovaní. Pro naše děti se znevýhodněním, ať už dospělé nebo dospívající, je často téměř nemožné najít si kamarády nebo jiné lidi, kteří by s nimi chtěli trávit čas. Homesharing se snaží tento nedostatek vyrovnat tím, že dětem přináší životní zkušenosti v novém prostředí a rodičům dává chvíli na odpočinek.

Homesharing je moderní systém sdílené péče. Podporuje rodiny dětí s mentálním nebo kombinovaným postižením za pomoci hostitelů – jednotlivců nebo rodin, kteří si pravidelně berou děti do své domácnosti. Společně se pak mohou věnovat různým hrám, procházkám a získávání nových zkušeností.

V České republice je homesharing organizován již od roku 2018 díky podpoře Nadačního fondu Abakus, založeného zakladateli společnosti Avast. Organizace LÍP A SPOLU je jednou z organizací, které se podílejí na rozvoji homesharingu. Tento projekt realizují od roku 2021 v Libereckém kraji, kde také sídlí.

Rozhovor s Radkou Ondruškovou z LÍP A SPOLU

Jak jste se poprvé dozvěděli o homesharingu a co vás jako organizaci přesvědčilo se do něj zapojit?

Poprvé jsem o homesharingu jako o pojmu slyšela v roce 2017 na podzimní konferenci organizované Národním ústavem pro autismus. Na konferenci byli hosté z Irska a pan Brian MacDonald tam mluvil právě o tomto konceptu. V podstatě šlo o to, že si někdo vezme člověka s intelektovým znevýhodněním a autismem z jeho rodinného prostředí a stará se o něj jako o člena rodiny. Společně pak dělají různé aktivity, které jsou tomu člověku dostupné a zajímavé, a zároveň baví i hostitele, tedy toho, kdo si ho bere.

Od začátku mě to úplně fascinovalo, protože sama mám ze svých tří dětí dvě s diagnózou Aspergerova syndromu a vím, jak krásné by bylo, kdyby tehdy, když byly ještě malé, existoval někdo, kdo by s nimi chtěl trávit čas dobrovolně a navíc s radostí.

V té době jsem již byla součástí organizace LÍP A SPOLU. Měla jsem na věc dva pohledy: jako rodič jsem chápala, jak strašně důležité a nenahraditelné to je, protože žádná sociální služba, i kdyby byla dostupná – což často není – nemůže takovou péči nahradit. A z pohledu organizace to bylo něco, co bychom mohli dělat pro děti, něco, co by určitě ocenily a co by skutečně potřebovaly.

Co jsou podle vás největší výhody homesharingu?

Vztah. Rozhodně vztah. Vztah, který přináší užitek všem zúčastněným: jak tomu, kdo homesharing poskytuje, tak dítěti (případně dospívajícímu nebo dospělému), jeho pečovatелům – rodičům, sourozencům, širší rodině – a samozřejmě i samotnému hostiteli a jeho rodině či blízkým. Homesharing se vždy odehrává v domácnosti hostitele nebo někde venku, kde má dítě přístup k aktivitám, které ho baví. Má to velký přínos i pro širší komunitu a celou společnost, protože tak lidé mohou na vlastní kůži poznat, jaké to je komunikovat a sdílet život s člověkem, který svět vnímá trochu jinak, nebo dokonce zcela odlišně, než na co byli dosud zvyklí. Hostitelé pak o svých zkušenostech mluví se svými příbuznými, přáteli nebo známými, což těmto dětem přináší respekt a větší pochopení jejich situace. Lidé si začnou uvědomovat, jak se těmto rodinám žije v naší společnosti. Homesharing přispívá k postupné změně – k většímu vzájemnému respektu a rozšíření povědomí o tom, co všechno je vlastně normální, jen proto, že to prostě existuje.

Jaké byly vaše největší výzvy, když jste se snažili začít realizovat homesharing v České republice?

V roce 2017 přinesla koncept homesharingu z Irska organizace Naděje pro děti úplňku. Tehdy jsem sledovala, co se bude dít dál. Této myšlenky, konceptu a realizace se ujal Nadační fond Abakus, tehdy ještě pod názvem Nadační fond Avast, který organizaci podpořil finančně i metodicky, aby mohla v pilotním projektu vyzkoušet, zda je vůbec možné tento koncept v nějaké upravené podobě přenést do České republiky. Zda to bude fungovat. Zda zde vůbec budou lidé ochotní věnovat část svého času, pozornosti i energie dětem nebo lidem s nějakou jinakostí. Velmi jsem to sledovala a viděla jsem, že je potřeba, aby to dělali nadšení lidé, kteří jsou opravdu schopní, zkušenější a empatičtější. Jednou z výzev tedy bylo, pokud bychom se jako organizace chtěli do homesharingu zapojit, kdo bude v týmu. Kdo bude vnímat tuto myšlenku podobně jako já, koho bude naplňovat a kdo ji bude schopen komunikovat a dlouhodobě pracovat jak s dětmi s jinakostí, tak s jejich rodinami i s jejich hostiteli. Když už jsem si byla jistá týmem, další otázkou bylo samozřejmě, za co to všechno uskutečníme. Kde vezmeme prostředky a finance, abychom mohli tým zaplatit a zvládnout všechnu práci, která je s tím spojená. Na tuto otázku jsme odpověděli díky další výzvě Nadačního fondu Abakus, který kromě původních dvou organizací podpořil ještě dalších šest. Dostali jsme se do užšího výběru a nakonec i mezi vybrané organizace. S finanční podporou Nadačního fondu Abakus, která trvala od poloviny roku 2021 do konce roku 2023, jsme mohli tuto myšlenku realizovat v našem domovském kraji, tedy v Libereckém, v České republice.

Co může homesharing přinášet hostitelské rodině?

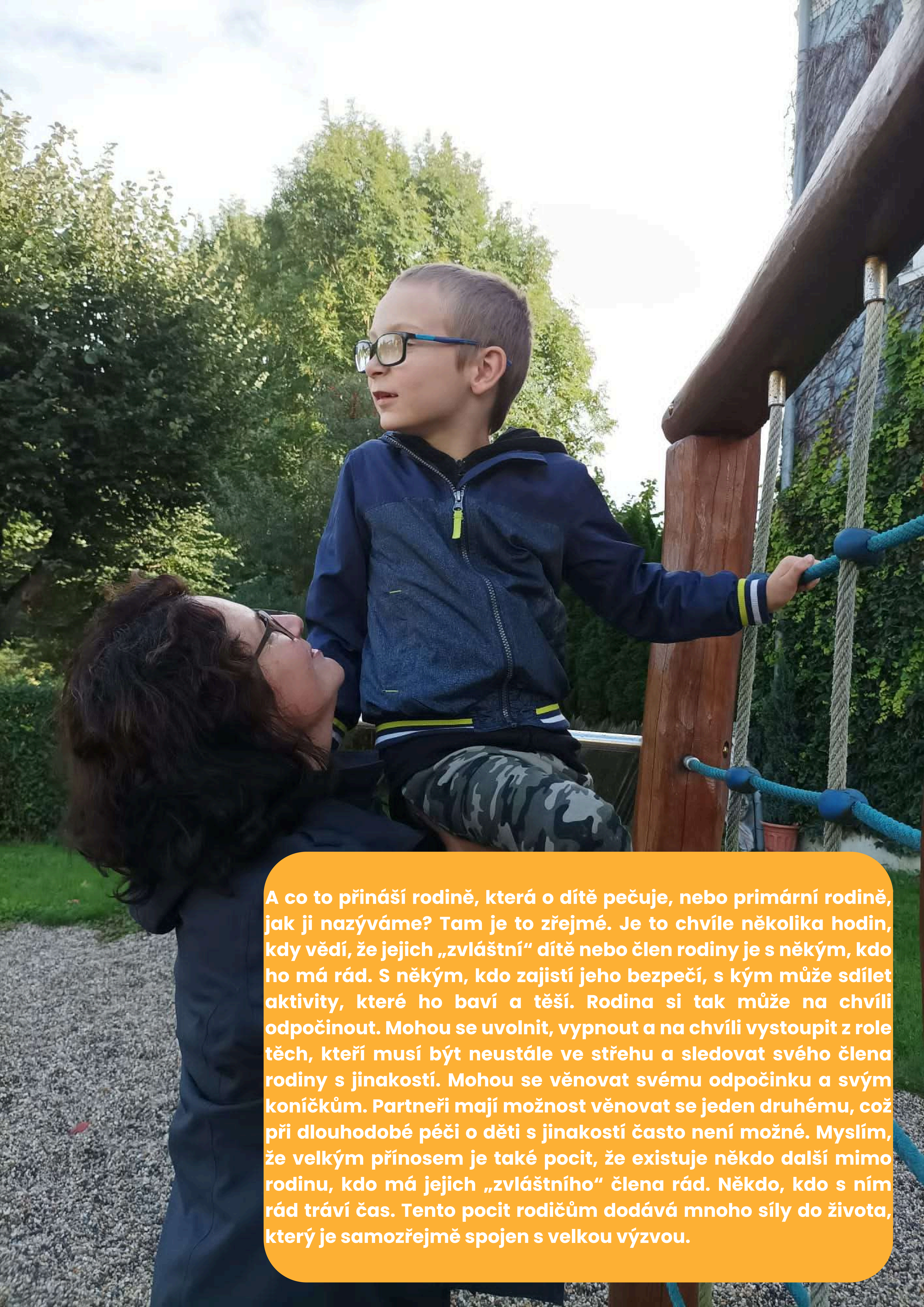
Ty motivace, na které se vždy ptáme zájemců o hostitelství, později samotných hostitelů a samozřejmě těch, kteří už jsou „spárovaní“ – tedy několik měsíců či let propojeni s rodinou a dítětem v homesharingové péči – se neustále vyvíjejí. Na začátku se ptáme, proč do toho vlastně chtějí jít, a oni odpovídají: „No, abychom pomohli. Abychom pomohli těm rodinám, pečovatelům, protože víme, jak náročná je ta péče. Jak náročná je neustálá pozornost a reakce na jiný způsob vnímání a vyjadřování, než je běžné. Víme, že rodiče jsou vyčerpaní, že nemají čas si odpočinout, nebo se věnovat dalším dětem, pokud je mají. Nemají čas na své přátele, práci, koníčky. Proto chceme pomoci.“ Ale poté, co už jsou v homesharingu, nám říkají: „Najednou jsem si uvědomil, že to přináší mnoho nejen té rodině, ale i tomu dítěti. Přináší mu to spoustu nových zážitků a rozšiřuje jeho okruh životních zkušeností. A pak to hrozně moc přináší i mně,“ říkají hostitelé. „Protože najednou mohu vidět svět očima někoho, kdo ho vnímá úplně jinak než já. Musím být naprosto soustředěná na přítomný okamžik. Když jsem se svým homesharingovým kamarádem, nemohu se rozptylovat přemýšlením o tom, co bylo nebo co by mohlo být. Soustředím se přesně na ten okamžik, který je teď, reaguji na situace a potřeby, které vidím, a to je vždy velká, pozitivní zkušenost a úleva od nekonečného přemýšlení. Samozřejmě z té zpětné vazby od rodičů i dítěte mám dobrý pocit, že opravdu pomáhám. Že můj čas, energie a pozornost jsou věnovány něčemu dobrému. Jsou věnovány člověku.“

Co přináší homesharing dítěti a jeho rodině?

Homesharing je už poměrně podrobně popsán v nové metodice. Homesharing je tedy určen především pro děti, mladé lidi, dospívající i dospělé s intelektovým znevýhodněním různého stupně. Může být přítomen také autismus, ale není to podmínkou. Důležité je intelektové znevýhodnění, protože lidé s hlubším znevýhodněním mají během svého dětství i dospělého života jen velmi malou šanci najít si sami přátele nebo blízké lidi, kteří by s nimi chtěli sdílet čas a aktivity, které by bavily obě strany. Homesharing tak těmto dětem přináší člověka, který je má rád takové, jaké jsou. Někoho, kdo s nimi rád tráví čas a respektuje jejich tempo, možnosti a hranice. To je něco, co potřebuje každý z nás. Navíc lidé s diagnózou autismu nebo hlubšího mentálního a bývají často neverbální, což znamená, že nekomunikují slovně o svých pocitech ani potřebách. Někdy je proto obtížné zjistit, co jim homesharing přináší, ale dá se to poznat z jejich reakcí, výrazů a postoje. To však vyžaduje určitou dávku intuice a bdělé pozornosti k přítomnému okamžiku. Homesharing jim přináší to, co se projevuje: uspokojení, radost a pozitivní vztahovou vazbu.

A co to přináší rodině, která o dítě pečuje, nebo primární rodině, jak ji nazýváme? Tam je to zřejmé. Je to chvíle několika hodin, kdy vědí, že jejich „zvláštní“ dítě nebo člen rodiny je s někým, kdo ho má rád. S někým, kdo zajistí jeho bezpečí, s kým může sdílet aktivity, které ho baví a těší. Rodina si tak může na chvíli odpočinout. Mohou se uvolnit, vypnout a na chvíli vystoupit z role těch, kteří musí být neustále ve střehu a sledovat svého člena rodiny s jinakostí. Mohou se věnovat svému odpočinku a svým koníčkům. Partneři mají možnost věnovat se jeden druhému, což při dlouhodobé péči o děti s jinakostí často není možné. Myslím, že velkým přínosem je také pocit, že existuje někdo další mimo rodinu, kdo má jejich „zvláštního“ člena rád. Někdo, kdo s ním rád tráví čas. Tento pocit rodičům dodává mnoho síly do života, který je samozřejmě spojen s velkou výzvou.

Kdo je podle vás ideálním kandidátem na hostitele v homesharingu?

To je otázka, kterou mi samozřejmě novináři často kladou. Ideální kandidát je ten, kdo do toho opravdu chce jít a ví, do čeho se pouští. To, že chce, je jedna věc, ale naše role jako zprostředkovatelské organizace je zajistit, aby kandidát dobře věděl, co ho čeká. Aby věděl, co může očekávat a co ne. Jak mu můžeme pomoci a jak ho podpořit v jeho záměru věnovat část svého času, energie a pozornosti člověku s odlišným způsobem vnímání a projevu a zároveň pomoci jeho rodině. Současně jde také o to, aby si sám pro sebe rozšířil hranice svého vnímání, posílil své schopnosti empatie, respektu, pochopení, hravosti a také svůj osobní rozvoj. Zkrátka jde o oboustranně přínosnou zkušenost.

Co byste vzkázali rodičům, kteří o projekt mají zájem?

Rodičům, kteří pečují o člena rodiny s intelektovým znevýhodněním nebo autismem – protože naše organizace vznikla právě ze skupiny rodičů dětí s diagnózou poruch autistického spektra – bychom rádi vzkázali, aby se co nejlépe informovali. Ať už prostřednictvím nás, nebo kterékoliv jiné organizace, která v současné době homesharing v České republice zprostředkovává, podle toho, kde bydlí. Aby o homesharingu zjistili co nejvíce, doporučujeme účast na skupinových setkáních, besedách o homesharingu, nebo individuálních osobních schůzkách. Nabízíme také víkendové pobyty, kde se setkává několik rodin, které mají o homesharing zájem, společně s rodinami, u nichž homesharing už probíhá. Tímto způsobem mohou získat co nejvíce informací pro sebe, promyslet vše rozumem i srdcem. Pokud se rozhodnou, že by pro ně tato cesta byla vhodná, mohou se samozřejmě zaregistrovat jako zájemci o homesharing buď u nás, nebo u jedné z dalších organizací. My s nimi poté budeme dlouhodobě pracovat, navážeme kontakt a vše společně probereme. Někdy se stává, že se ukáže, ať už u rodiny, která má o homesharing zájem, nebo u zájemce o hostitelství, že realita není úplně taková, jak si to představovali. Nebo zjistíme, že nemůžeme nabídnout to, co by potřebovali. Pak jde především o otevřenou komunikaci ze všech stran – zjistit, co můžeme nabídnout my, co mohou nabídnout oni, co je možné a co je případně nad naše možnosti.

Úvod k Dobrovolnickému programu Děti bez návodu

O děti s autismem se starají především rodiče, často 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Mnohdy už nemají čas ani sílu dělat věci, které ostatním připadají samozřejmé. Rodinám na Slovensku nyní pomáhá nový program specializovaného dobrovolnictví. Děti a dospívající s Aspergerovým syndromem také jen obtížně nacházejí spřízněnou duši pro své aktivity.

Dobrovolnický program Děti bez návodu spočívá v zajištění vyškolených dobrovolníků, kteří tráví volný čas s dětmi s Aspergerovým syndromem a na spektru autismu přímo v jejich prostředí – doma nebo v denních centrech. Setkání probíhají podle dohody jednou až dvakrát týdně na jednu až dvě hodiny za přítomnosti rodiče (v domácnosti).

Celý program je postaven na vzájemném respektu mezi dětmi, dobrovolníky a rodinou. Spárování dětí a dobrovolníků probíhá postupně, na základě zájmů dětí a představ rodiče i dobrovolníka. Dobrovolník nenahrazuje péči o děti ani asistenci, jeho cílem je trávit volný čas s dítětem či dospívajícím na spektru autismu v bezpečném rodinném prostředí, podporovat jeho zájmy a věnovat mu pozornost.

Pilotní projekt jsme realizovali v lokalitách Trenčín a Bratislava od roku 2022 díky Nadaci pro děti Slovenska z programu Hodina deťom. Aktuálně třetí ročník programu podporuje také Nadace VÚB. Organizace OZ HANS zajišťuje vzdělávání dobrovolníků, spárování dobrovolníků s rodiči samoživiteli a dětmi a také mentorku se zkušenostmi ze supervize, která je k dispozici rodičům i dobrovolníkům po celou dobu programu.

Rozhovor s Vierou Hincovou

Jak jste se prvotně dozvedeli o Homesharingu a co vás jako organizaci přesvědčilo do toho jít?

V našem sdružení HANS jsme o dobrovolnickém programu snili od samotného začátku, tedy od jeho založení v roce 2016. Máme to zaznamenané – bylo to jedno z přání, která jsme chtěli naplnit pro naše rodiny, jež potřebují specifickou podporu. Často totiž ani prarodiče nebo jiní příbuzní nemají odvahu se samostatně věnovat našim dětem, nebo tyto vztahy jednoduše nefungují. Pravdou je, že jsem se do jisté míry inspirovala právě homesharingem, který nám představila paní Černá ze spolku RIC – Rodinné integrační centrum během našeho česko-slovenského projektu Klíče k sebeobhajobě, zaměřeného na práva mladých lidí na spektru autismu. Líbilo se mi, jak jsou jednotlivé kroky nastavené. Když jsem v té době narazila na grantovou výzvu Nadace pro děti Slovenska ze sbírky Hodina deťom, která byla zaměřená na podporu rodičů samoživitelů, využila jsem příležitosti podat projekt. Věděla jsem, že grant nezajistí časové ani finanční kapacity takového rozsahu, jaký je potřebný pro homesharingový program, a proto jsem se rozhodla pro jednodušší verzi ve formě dobrovolnického programu. Pojmenovala jsem ho Děti bez návodu podle naší úspěšné podcastové série. V organizaci jsme již měli tři lidi, kteří absolvovali akreditované školení Centra dobrovolnictví, takže jsme měli potřebné podklady, znalosti i dovednosti pro vytvoření profesionálního programu. Bylo nutné přesně popsat jeho cíle, procesy, zajistit koordinátora a pro tuto cílovou skupinu také odbornou supervizi nebo mentoring, který by dobrovolníky a dobrovolnice provázel a podporoval. Pilotní ročník projektu získal podporu, což nám umožnilo program vytvořit.

Jaké jsou přínosy dobrovolnického programu Děti bez návodu?

Dobrovolnický program Děti bez návodu musel být co nejvíce „nizkoprahový“, abychom stihli dostatečně připravit dobrovolníky i rodiny. Víme, že naše děti a dospívající mají intenzivní zájmy, na které však jejich okolí málokdy má dostatek času. Zaměřili jsme se proto právě na tyto zájmy – nechtěli jsme zajišťovat hlídání dětí ani náhradu přípravy do školy a podobně. Zaměřili jsme se na pohodu a radost, kterou našim dětem přináší jejich hluboké zájmy. Myslím, že toto je jeden z největších přínosů programu pro děti a dospívající – získají „dospěláka“ (protože s vrstevníky si málokdy rozumějí), který jim věnuje plnou pozornost a zaměřuje se na jejich zájmy a potřeby. Společně tráví čas tím, co je pro děti nejvíce motivující a co jim přináší největší radost. Dobrovolníky jsme vedli k tomu, aby odložili svá očekávání i stereotypy – a pokud bylo potřeba, navázali kontakt a komunikaci třeba i prostřednictvím počítačových her. Víme však, že i jediný kamarád má obrovský význam pro duševní zdraví dětí s Aspergerovým syndromem a autismem. Pro rodiče je program určitě časem na mentální odpočinek. Nemusejí chvíli řešit, co jejich dítě dělá, protože je s ním někdo, kdo se mu věnuje místo nich. I když jsou rodiče stále přítomní doma – což jsme zajišťovali kvůli bezpečnosti a jistotě všech zúčastněných – mají přesto čas buď na sourozence, nebo na sebe.

Co jsou podle vás největší výzvy vašeho programu?

Výzvou je vždy oslovit a získat cílovou skupinu – tedy promyslet, kdo by se vůbec mohl stát dobrovolníkem. Hlásí se nám studenti a studentky humanitních oborů, ale také zralí dospělí, kteří mají zájem takto trávit svůj čas. Oříškem bývá i vhodné spárování. Začínali jsme ve dvou krajích, ale nyní máme pokryté celé Slovensko. Občas se stává, že máme dobrovolnici v městě, kde není žádná rodina, která by měla zájem a kam by mohla dobrovolnice dojíždět. A naopak, zejména menší obce mají tu nevýhodu, že je obtížné najít někoho v okolí, kdo by mohl v rozumném čase dorazit do dané rodiny. Podařilo se nám však i něco krásného, například v okolí Trebišova, což je malé městečko na východě Slovenska, kde se zrovna našla rodina i dobrovolnice v sousední vesnici. Bylo to velmi milé. Dobrovolnice studovala v Košicích a myslela si, že bude působit tam, a nakonec to vyšlo takto. V současnosti je největší výzvou udržitelnost – zajistit dostatek prostředků na dlouhodobé fungování programu a dobrovolnictví v něm. Studenti často berou dobrovolnictví jako součást praxe během studia a ne vždy mohou pokračovat i v dalším akademickém roce.

Co je podle vás největším přínosem dobrovolnického programu a homesharingu?

V centru obou programů stojí jedinečnost dítěte či mladého člověka, jeho unikátní způsob života, prožívání a hlubokých zájmů. Hluboké zájmy nejsou pro lidi na spektru jen obyčejným koníčkem. Jsou pro ně životně důležitým prvkem, který jim dává hluboký smysl, motivuje je a umožňuje jim překonávat překážky, které jim klade jejich citlivost nebo potřeba regulovat sebe i věci kolem sebe. Zároveň jsou mostem k ostatním lidem, otevřenou branou, skrze kterou se můžeme připojit a stát se součástí jejich světa. Prožít toto propojení je fascinující zážitek, možná ještě intenzivnější zaclonou toho, co nazýváme intelektovým znevýhodněním.

Přínosem těchto programů je především lidskost. Nabídnout svůj čas druhému člověku je hodnota, na kterou jsme možná v záplavě každodenního života zapomněli. My jako zprostředkovatelské organizace jsme tak trochu alchymisté – kouzlo prochází skrze nás a my vytváříme podmínky, aby mohlo vzniknout. Součástí toho jsou i rodiče, kteří jsou často pozitivně překvapeni tím, že na ně někdo vůbec myslí, a zjišťují, že i krátkodobá změna jim přináší obrovské benefity a regeneraci jejich sil.

Takže si dovolím použít okřídlený citát: Nemůžeme změnit celý svět, ale můžeme změnit svět někomu.

Co přináší dobrovolnický program samotným dobrovolníkům?

Dobrovolnictví umožňuje zažít intenzivní kontakt s dítětem na spektru. Pokud je vše správně nastaveno a odkomunikováno, je možné se prostřednictvím hlubokých zájmů opravdu přiblížit k vnímání a myšlení našich dětí.

Dobrovolníci dostanou také skvělé školení, kde je připravíme na zážitkové aktivity s dětmi a naučíme je, jak si získat jejich důvěru. Aspergerův syndrom je poměrně nová oblast, a přístup, se kterým pracujeme my, není u nás zcela běžný. Nechceme děti na spektru „přetvářet“, ale přizpůsobit jim podmínky tak, aby mohly vzkvétat svým vlastním způsobem.

Na školení se také seznámí s etickým kodexem. Ten zahrnuje naši politiku ochrany dětí před zneužíváním a špatným zacházením. Díky tomu můžeme být při realizaci aktivit s touto zranitelnou skupinou dětí mnohem uvědomělejší. I toto je pro dobrovolníky důležitá zkušenost.

V rámci tohoto přístupu jsme do přihlášky zařadili také souhlas dítěte – chceme, aby nám vyjádřily, že chtějí být do programu zapojeny a že můžeme použít jejich fotografie. Děti, které nemluví, mohou svůj souhlas vyjádřit třeba smajlíkem nebo barevným razítkem. Je na rodičích, aby vhodnou formou vysvětlili, co od dítěte potřebujeme.

Co přináší dobrovolnický program Děti bez návodu rodičům?

Je primárně určený pro samoživitele. Péče o děti v rodině s jedním rodičem je mnohonásobně náročnější. Tyto rodiny jsou také ohroženy chudobou, proto je důležité, že program je pro ně bezplatný. Myslím, že nejdůležitějším aspektem je zde naděje – pocit, že na to nejsou úplně sami. Může se to zdát málo, určitě bychom si dokázali představit poskytování intenzivnějších služeb a podpory. Je to však opravdu takové světýlko, které možná bliká někde v dáli, ale ten člověk ví, že na to není už teď úplně sám. I hodina nebo dvě psychického uvolnění mají pozitivní dopad. V dlouhodobé péči jsou důležité takzvané mikropauzy – a ty jim určitě přinášíme. Mají možnost věnovat se sobě nebo jinému dítěti v rodině. Sourozenci dětí s odlišnostmi to také nemají jednoduché, často na ně nezůstává mnoho času. Měli jsme jeden zážitek, kdy chlapec dobrovolníci nakonec nechtěl, ale nesměle se ozvala jeho sestra, jestli by dobrovolnice nemohla chodit za ní. Je to vždy nová zkušenost, nový nezatížený člověk v rodinném systému, jiné formy komunikace a reakce na jednotlivé členy rodiny. Chceme, aby i oni souhlasili, připravujeme i rodiče a snažíme se je navést na vhodnou přípravu svého dítěte i celé rodiny.

Kdo je ideálním kandidátem pro váš dobrovolnický program?

Ideální kandidát má především vůli a ochotu věnovat svůj čas. Dlouhodobé dobrovolnictví je velký závazek a, jak říká známý citát z Malého prince, jsme navždy odpovědní za to, co jsme si ochočili... Navázat vztah s dítětem, a navíc se zranitelným dítětem, které bylo tak často zklamáno ve svých očekáváním ohledně sociálních vztahů, je velká odpovědnost. Máme několik dobrovolníků, kteří doprovázejí „své“ dítě nebo dospívajícího už třetím rokem. Nedávno se jeden chlapec se svou dobrovolnicí setkal po delší době – cestovala do zahraničí, a tak se nějakou dobu neviděli. Byl nesmírně nadšený, že ji zase uvidí. To ukazuje, jak důležité místo mají dobrovolníci v jejich životě. Být přijat je pro každého z nás silný zážitek, o to víc pro děti na spektru, které to málokdy zažívají. Tento chlapec se postupně zapojil i do našich dalších komunitních rodinných akcí. Rodiny i dobrovolníci se tak postupně stávají pravidelnými účastníky našich aktivit a vytváří se širší komunita. Po jednom z takových větších setkání, když ho maminka v sobotu ráno budila na další, se jí zeptal: „A budou tam na mě tak hodní jako minule?“ Ideálním kandidátem je tedy člověk ochotný, přijímající, a zároveň pokorný a otevřený novým věcem. Jsem vděčná, že takové lidi potkáváme.

Co byste vzkázali rodičům?

Ať se určitě ozvou. Mohou napsat e-mail, na našich stránkách máme trvale umístěný dotazník s přihláškou. Možná je to ze začátku trochu zvláštní, pustit si do domácnosti někoho cizího. Nebo mají rodiče špatné zkušenosti s tím, že jejich dítě nebylo přijato okolím, nebo obavy, jak bude dítě fungovat, jestli vše bude v pořádku. Zájmy jsou opravdu velkou pomocí při navazování kontaktu v dobrovolnictví, máme to ověřené u široké škály dětí. Hodně s rodinami mluvíme ještě před začátkem programu, řešíme hlavně jejich obavy a očekávání. I první setkání s dobrovolníkem probíhá společně s námi. Nastaví se pravidla, řeknou si, jak by spolupráce mohla vypadat. Ujistí se, jestli si alespoň trochu „sednou“. Naposledy jsme při párování zažili situaci, kdy dítě řeklo: „Ok, jmenuješ se jako moje sestra, máme stejnou kočku a ještě jsme si objednali stejný džus.“ Když taková „chemie“ zafunguje, jsme spokojení. Pokud někdo není úplně spokojený nebo mu něco nevyhovuje, je pro nás důležité, abychom o tom komunikovali. Takže přidejte se k nám a dejte si šanci to zažít. Pro nás je tento program zdrojem velké radosti a nadšení z toho, jak málo někdy stačí, když lidé chtějí naslouchat jeden druhému a být tu pro sebe navzájem.

Naše zkušenosti

ZKUŠENOSTI HOSTITELŮ HOMESHARINGU

“Homesharing je smysluplné trávení času. Určitě je to i odpočinek, protože člověk musí být opravdu tady a teď, soustředit se na toho človíčka, kterého má vedle sebe. Je to taková radost z toho, že někomu pomůžete.”

“Když jsem začínala s homesharingem, měla jsem největší obavu z toho, jestli si vlastně sedneme s tím chlapcem. Abychom si rozuměli a abych já včas zjistila, co potřebuje.”

"Naše aktivity jsou velmi pestré. Jednou si zahrajeme na dámy, zajdeme na kávičku do kavárny. Už jsme spolu blbly, dělaly jsme si masky, létaly tam v parukách. Sbíraly jsme třešně, zalévaly květiny, vaříme večere, chodíme nakupovat. Úplně běžné věci."

"Máme se Štěpánkem různé zážitky. Moc nás vždy bavilo být venku na prolézačkách, houpačkách, pískovišti. To je hodně pro mě i pro něj. Vždy je to skvělé. Největší radost mám z toho, že přijal i našeho psa a moji maminku, a je na něm prostě vidět, že se k nám těší."

"Strašně mě baví dívat se na některé věci očima člověka, který to má úplně jinak než já. Otevírá mi to nové obzory a nikdy nepřestávám žasnout nad tím, jak vnímají věci druzí. Jak jsem říkala už na začátku, přináší mi to odpočinek, protože jsem opravdu tady a teď a odpočinu si. Nemůžu myslet na to, co bylo, nebo co bude zítra. To mě baví."

"Homesharing mi přináší radost z dobře stráveného času a baví mě na něm to, že může být pokaždé úplně jiný. Že se někdy musím snažit třeba i vystoupit ze své komfortní zóny. Jsem ráda, že můžeme ten čas takhle trávit."

**NA CELÝ ROZHOVOR
SE PODÍVEJTE ZDE!**

ZKUŠENOSTI RODIČŮ HOMESHARINGU

“Homesharing je pro mě vlastně únik od reality. Mám čas především sama na sebe a na svou dceru.”

“Pro mě je homesharing způsob, jak Péťovi zprostředkovat další sociální kontakty, protože je velmi fixovaný na rodinu a úzkostný, pokud má trávit čas s jinými lidmi.”

“Měla jsem strach, že to hostitelka se Štěpánem vzdá. Že je to s ním natolik náročné, že to nezvládne. Více jsem se bála spíš o to než o něj... ale, všechno je v pořádku, všechno je pozitivně naladěné, takže nemám žádný problém.”

“Za mě to funguje skvěle, protože zprostředkovatelská organizace hostitele prověří, takže obava o bezpečí mého syna odpadla. V naší konkrétní situaci hostitelka s mým synem navázala skvělý kontakt, i my spolu máme výborný vztah, takže za mě je vše v pořádku.”

“Homesharing mi dává právě ten čas pro dceru, to je pro mě určitě důležité. Kvůli tomu jsem do toho šla. Baví mě na tom, že si můžete na chvíli odpočinout nebo ten čas, kdy je dítě s hostitelem, můžete věnovat sobě a své rodině. Což je skvělé.”

“Největší zážitek... zážitků je spousta. U nás je to například to, že hostitelská rodina má velkého psa. Péťa se dříve bál zvířat, ale teď toho psa zbožňuje. Je schopný s ním jít do Labe a všechno, takže si to strašně užívá. Pro mě je to jiný kontext, jiné prostředí, jiní lidé a jsem strašně ráda, že má takové zážitky.”

**NA CELÝ ROZHOVOR
SE PODÍVEJTE ZDE!**

ZKUŠENOSTI DOBROVOLNÍKŮ DĚTI BEZ NÁVODU

“První setkání byla taková smíšená – pro mě i pro Paťa. Ze začátku tam bývají přítomní rodiče. Nebyl moc hovorný, většinou hrál počítačovou hru, a když jsem se na něco zeptala, odpovídal jednoslovně. První setkání jsem tam jen seděla, sledovala, jak hraje, a sem tam jsem se ho na něco zeptala. Dala jsem mu najevo, že se se mnou může bavit o čemkoli chce a že o něj mám zájem. Potom přišel špatný den – ani nevstoupil do místnosti, kde jsem byla. Viděla jsem, že je velmi vystresovaný, ale nevzdala jsem to.”

“On strašně ocenil, že ho někdo poslouchá a v zásadě od něj nic nechce. Když jsme začínali, na úvod jsme si dali jen hodinové setkání, aby to nebylo moc ani pro jednu stranu. Když to skončilo, sám se zeptal: „Přijdeš i příště? A nemohlo by to být pak na déle?“ Sám si uvědomoval tu hodnotu, že mu někdo věnuje čas – někdo jiný než máma.”

“Témata na diskusi máme různá. Holky, školu, povídáme si o jeho plánech do budoucna. Úplně skvělé je, že i on se mě už zeptá, jaký jsem měla den. Dokáže takhle interagovat. Jednoznačně mám s ním takový kamarádský vztah.”

“Jeho zájmy byly podobné těm, které měly moje děti. Některé věci jsem si musel doma nastudovat, abych na ně potom mohl reagovat. Není to jen o tom, že tam přijdu a tím to končí. Vytváří se tam určitý druh vztahu, je to práce se živými lidmi. Není to jen o tom, že přijdu, zahraju si a odejdu.”

“Náš vztah bych popsala takhle, jak to naposledy řekl Paťo: Napsala jsem mamince, jestli můžu přijít, a Paťo na to řekl, že je strašně unavený, ale že ať přijdu, že si popovídáme. Myslím, že jsme se dostali tam, kam jsme chtěli. Paťo cítí, že tam chodím kvůli němu, že ho někdo cizí přijal takového, jaký je.”

“Matka byla nadšená, že má trochu času pro sebe. Nemusela přemýšlet, co s dítětem. Byla doma, ale zavřela se do pokoje a mohla si číst nebo dělat cokoli, co potřebovala. Měla čas pro sebe. Bylo to pro ni velmi důležité, nápomocné, byla to taková psychická očista.”

Metodika a Vzdělávání

POSTUPY VZDĚLÁVÁNÍ

Nedílnou součástí zajištění kvalitní a dlouhodobé sdílené péče je odborná příprava a vzdělávání. Poskytujeme ho hostitelům, dobrovolníkům a pečovatelům. Rozvoj a vzdělávání patří také pracovníkům organizací, které sdílenou péči zprostředkovávají. Zapojení do aktivit sdílené péče se tak stává součástí celoživotního vzdělávání pro všechny zúčastněné.

Vzdělávání modelu Homesharing realizované LÍP A SPOLU, z.s. zahrnuje:

- **Vzdělávání v organizaci zprostředkovávající homesharing** – sestavení a příprava homesharingového týmu, metodika, mentoring.
- **Přípravu hostitelů** – intenzivní skupinová příprava na roli hostitele vedená zkušenými lektory. Obsahuje odborné vstupy i prvky sebezkušenostního výcviku. Kombinuje prezenční a online formu v celkovém rozsahu 40 hodin.
- **Přípravu pečovatелů** – individuální i skupinová setkání, během nichž se rodina i dítě připravují na příchod hostitele. Podrobně se probírají témata jako očekávání, možnosti, důvěra, obavy, separace a bezpečí.
- **Ďalší vzdělávání a sdílení zkušeností** všech aktérů v homesharingu formou individuálních a skupinových setkání.

Vzdělávání dobrovolnického programu Deti bez návodu realizované OZ HANS zahrnuje:

- **Úvodní online školení o programu pro rodiče i dobrovolníky** – rozsah 4 hodiny, seznámení s programem, ujasnění očekávání a zpracování obav.
- **Úvodní školení pro dobrovolníky** – rozsah 20 hodin, zážitkové školení o respektujícím přístupu, důležitosti hlubokých zájmů pro život dětí na spektru autismu, porozumění specifikům vnímání a reakcí v sensorické i sociální oblasti. Součástí je také ochrana dětí před zneužíváním a etický kodex.
- **Průběžná supervize pro dobrovolníky s externí supervizorkou** – Pomáhá zpracovat emoce, nejistoty a zážitky z účasti v programu, sdílení zkušeností peer-to-peer a vzájemnou inspiraci.
- **Pokračující školení pro dobrovolníky** – prohlubuje dovednosti a porozumění prožívání dětí a dospívajících na spektru autismu a zahrnuje předávání vlastních zkušeností novým dobrovolníkům.

Fáze Homesharingu

Příprava provázející organizace

Cesta dítěte/dospělého a pečovatele

Navázání kontaktu s pečovateli.

Navázání kontaktu s dětmi/dospělými

Nábor hostitelů

Příprava pečovatelů

Příprava dětí/dospělých

Příprava hostitelů

Cesta hostitele

Párování

Podpora spárovaných hostitelů, dětí/dospělých a pečovatelů + monitoring

Ukončení homesharingu

Týmová reflexe a zhodnocení

Příprava zprostředkující organizace – týká se začínajících zprostředkujících organizací a zahrnuje období od seznámení s myšlenkou homesharingu, přes shánění financí na jeho spuštění, sestavování týmu, vytváření komunikačních kanálů a strategie pro první náborovou kampaň, až po učení se homesharingu od zkušenější organizace (spolupráce s mentorem) atd.

Nábor hostitelů – začíná oslovením veřejnosti a končí rozhodnutím zprostředkující organizace, zda zájemce o hostitelství pozvat do přípravy hostitelů, a rozhodnutím zájemce, zda se chce přípravy zúčastnit.

Navázání kontaktu s dětmi/dospělými – probíhá současně s navazováním kontaktu s pečovateli, kteří bývají iniciátory kontaktu. Pracovníci zprostředkující organizace se snaží dítěti/dospělému co nejlépe přiblížit, co homesharing obnáší.

Navázání kontaktu s pečujícími – období, během něhož se pracovníci zprostředkující organizace setkávají s pečovateli a vyjasňují si s nimi, zda je homesharing vhodnou formou podpory.

Příprava hostitelů – několik týdnů trvající intenzivní skupinová příprava na roli hostitele vedená zkušenými lektory. Zahrnuje odborné vstupy i prvky sebezkušenostního výcviku. Na konci by si měli být jak zájemci o hostitelství, tak zástupci organizace jistí, že chtějí ve spolupráci pokračovat.

Příprava dětí/dospělých – několik setkání, během nichž se zástupci zprostředkující organizace seznamují s dítětem/dospělým tak, aby byli schopni vybrat vhodného hostitele a provést dítě/dospělého procesem párování.

Příprava pečovatелů – období, během něhož se pečovatelé účastní skupinových a individuálních setkání, kde se připravují na příchod hostitelů a související témata.

Párování – několikátýdenní fáze, během níž organizace nejprve hledá mezi absolventy přípravy hostitelů vhodného hostitele pro dítě/dospělého a poté seznamuje hostitele s dítětem/dospělým a jejich pečujícím. Mezi ukončením přípravy a začátkem párování může uplynout několik týdnů až měsíců. Fáze párování je klíčová pro dobré nastavení vztahu mezi pečujícím, hostitelem a dítětem/dospělým.

Podpora spárovaných hostitelů, dětí/dospělých a pečujících – v období po podpisu smlouvy o hostitelské péči poskytuje zprostředkující organizace všem aktérům průběžnou podporu ve formě individuálních i skupinových schůzek, intervizních a vzdělávacích setkání.

Ukončení homesharingu – období, které začíná oznámením jednoho z aktérů o záměru ukončit homesharing a končí formálním rozvázáním smlouvy o hostitelské péči.

Týmová reflexe a zhodnocení – následuje po ukončení smlouvy o hostitelské péči. Homesharingový tým s pomocí dostupné dokumentace vyhodnocuje, jak probíhala spolupráce s pečujícím, dítětem/dospělým a hostitelem, jaké byly ohlasy na průběh homesharingu a jakým způsobem a z jakého důvodu došlo k jeho ukončení. Na základě získaných zkušeností tým zvažuje, zda je třeba upravit zavedené postupy. Jednou ročně by měl homesharingový tým zhodnotit svou činnost i v případě, že k žádnému ukončení smlouvy o hostitelské péči nedošlo.

**Podrobný dokument k
metodice
homesharingu
najdete zde!**

Fáze dobrovolnického programu Deti bez návodu

Fáze dobrovolnického programu Děti bez návodu

Cílem dobrovolnického programu Děti bez návodu je podpora rozvoje dětí a teenagerů s Aspergerovým syndromem a autismem prostřednictvím podpory jejich hlubokých zájmů, které jim pomáhají překonávat psychosociální bariéry. Druhým cílem je pomoc rodině při zvládnání této zátěže, a to zejména samoživitelům s dítětem na autismovém spektru.

Dobrovolnický program Děti bez návodu spočívá v poskytnutí vyškolených dobrovolníků, kteří tráví volný čas s dětmi na autismovém spektru přímo v rodině dítěte nebo na místě, kde dítě tráví svůj volný čas (hřiště, denní centrum, mateřské centrum apod.). Dobrovolníky jsou dospělé osoby, studenti, rodiče, odborníci či pedagogové.

Dobrovolnický program probíhá na základě dobrovolnické smlouvy a informovaného souhlasu mezi OZ HANS, dobrovolníkem a rodičem následovně:

- Aktivity vycházejí ze zájmů dítěte.
- Frekvence setkání dle dohody: 1–2krát týdně, 1–2 hodiny,
- Za přítomnosti rodiče.
- Přesnou adresu realizace setkání formou návštěvy v rodině dohodneme s dobrovolníkem při koordinační schůzce.
- Pro rodiče je účast bezplatná.
- Dobrovolníkům jsou propláceny případné náklady na cestovné.

Rodiče či opatrovníci nenesou žádné náklady spojené s účastí v dobrovolnickém programu.

ČÍM NENÍ DOBROVOLNICKÝ PROGRAM DĚTI BEZ NÁVODU?

- nenahrazuje hlídání dětí
- nenahrazuje odbornou pomoc
- nenahrazuje doučování ani asistenci v škole
- není pomocí v domácnosti

Nábor dobrovolníků: Na základě oznámení na sociálních sítích, webové stránce a nabídky na stránce Centra dobrovolnictví zájemci vyplní úvodní dotazník. Poté je oslovíme s podrobnějšími informacemi o programu a pozveme je na úvodní online setkání.

Po setkání a seznámení se s programem vyplní podrobný dotazník. Po jeho vyplnění jsou následně pozváni na školení.

Fáze dobrovolnického programu **Deti bez návodu**

Nábor rodičů: Rodiče mohou vyplnit úvodní dotazník stejně jako zájemci o program. Nabídku šíříme prostřednictvím sociálních sítí, naší webové stránky, přes naše partnery a spolupracující organizace.

Rodiče jsou také pozváni na úvodní seminář a následně vyplní podrobnou přihlášku s informacemi o dítěti, jeho zájmech a případných rizicích.

Příprava dobrovolníků: Úvodní školení pro dobrovolníky (20 hodin) – zážitková a teoretická školení zaměřená na respektující přístup, význam hlubokých zájmů pro život dětí na autismovém spektru, porozumění specifikům vnímání a reakcí v sensorické i sociální oblasti. Neoddělitelnou součástí je také ochrana dětí před zneužíváním a etický kodex.

Příprava rodičů a dítěte/teenagera: Školení pro rodiče probíhá online nebo prezenčně. Cílem je vzájemné seznámení, představení programu, ujasnění očekávání a práce s obavami. Přípravu dítěte a ostatních členů rodiny zajišťuje rodič. Doporučujeme nejprve absolvovat školení a teprve poté informovat dítě o zapojení do programu. V programu očekáváme souhlas dítěte, vyjádřený způsobem přiměřeným jeho věku a s ohledem na jeho komunikační možnosti a schopnosti.

Spárování rodiny a dobrovolníka: Po zpracování podrobných přihlášek vytvoříme profily dětí i dobrovolníků. Během školení dobrovolníků sledujeme jejich motivaci, způsob komunikace a reakce, zejména za účelem vyloučení nevhodné motivace zájemců. Dobrovolník se po školení může rozhodnout z programu odstoupit. Na základě podrobných dotazníků vytvoříme profil dobrovolníka a hledáme mu vhodnou rodinu. Důležitá je nejen lokalita, ale také očekávání a případná omezení na obou stranách.

Následuje první setkání koordinátorky, rodiče a dobrovolníka, které probíhá bez přítomnosti dítěte. Teprve po vzájemném souhlasu se podepisuje dobrovolnická smlouva a přihláška rodiče a dítěte s informovaným souhlasem a zahajuje se spolupráce dobrovolníka v programu.

Fáze dobrovolnického programu Děti bez návodu

Pravidelná setkání: První návštěva dobrovolníka v rodině probíhá již bez přítomnosti koordinátorky. Koordinátorka dobrovolnictví je však dobrovolníkům průběžně k dispozici. Dobrovolníci jí hlásí své úspěchy a evidují jednotlivá setkání.

Koordinátorka je k dispozici také rodičům, kteří se na ni mohou obrátit se svými zkušenostmi, případnými nejistotami či otázkami.

Naším společným cílem je, aby spolupráce fungovala dlouhodobě. Základem všeho je otevřená komunikace. Proto prosíme rodiče i dobrovolníky, aby sdělovali případné problémy, abychom je mohli společně řešit. I v případě ukončení programu máme zájem porozumět důvodům, proč se rodina/rodič nebo dobrovolník rozhodli spolupráci ukončit.

Supervize: slouží jako prevence vyhoření a nástroj ke zpracování emočních dopadů činnosti dobrovolníků. Se zkušenou mentorkou dobrovolníci řeší a sdílejí své zkušenosti. Pravidelná skupinová supervize probíhá online jednou měsíčně, individuální supervize je dostupná na vyžádání.

Vyhodnocování a reflexe: Program pravidelně vyhodnocujeme a zjišťujeme kvantitativní podklady pro kampaň na 2 % z daní. Reflexe v týmu probíhá pravidelně po supervizních setkáních. Zpětnou vazbu získáváme:

- od dobrovolníků po školení,
- od dobrovolníků i rodičů formou fokusové skupiny na konci programového cyklu,
- také prostřednictvím anonymního hodnotícího dotazníku.

Náš dobrovolnický program Děti bez návodu získal poděkování Bratislavského dobrovolnického centra v rámci ocenění Srdce na dlani 2023 a v roce 2024 akreditaci Ministerstva vnitra SR.

Konference a semináře

Úvodní konference

Úvodní konference k projektu Homesharing a dobrovolnictví jako možnosti celoživotního vzdělávání se konala 22. listopadu 2023 online prostřednictvím platformy Zoom. Byla určena institucím i jednotlivcům, kteří měli zájem získat bližší informace o zkušenostech realizátorů. Byla také určena těm, kteří se ve své práci s metodami sdílené péče setkávají a chtěli se podělit o své zkušenosti nebo získat nový pohled.

Na konferenci představovaly homesharing Radka Ondrušková a Petra Schindlerová z organizace LÍP A SPOLU. Dobrovolnický program Děti bez návodu prezentovaly Viera Hincová a Lucia Moravanská z OZ HANS.

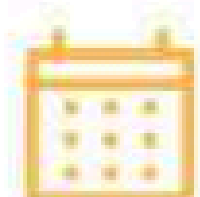
Úvodní konferenci následovalo šest seminářů projektu, které se konaly od ledna do června 2024, rovněž online prostřednictvím aplikace Zoom. Navazovaly na úvodní konferenci a jejich cílem bylo podrobněji představit oba projekty.

Úvodní konference i semináře jsou dostupné online zde:

ONLINE KONFERENCE PROJEKTU/ONLINE KONFERENCIA PROJEKTU

HOMESHARING A DOBROVOLNICTVÍ JAKO MOŽNOSTI CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ/ HOMESHARING A DOBROVOL'NÍCTVO AKO MOŽNOSTI CELOŽIVOTNÉHO VZDELÁVANIA

22. 11. 2023

09.00–12.30

Přednášející/Prednášajúce

Radka Ondrušková
Petra Schindlerová
LÍP A SPOLU

Viera Hincová
Lucia Moravanská
OZ HANS

Program seminářů

1. Homesharing: Základní principy (úterý 30.1.2024)

Seminář byl veden Radkou Ondruškovou a Petrou Schindlerovou z organizace LÍP A SPOLU. Představil přehled vývoje homesharingu, jeho hlavní pilíře a přínosy pro jednotlivce i komunitu. Vysvětloval více o specifických výzvách a otázkách, se kterými se rodiče setkávají při vstupu do homesharingového programu, a jak se jim dařilo překonávat vlastní obavy a strachy. Blíže popsal průběh výběrového procesu a přípravy hostitelů, dětí a rodin při vstupu do programu.

2. Dobrovolnictví: Dobrovolnický program Děti bez návodu (úterý 27.2.2024)

Seminář byl veden Vierou Hincovou z OZ HANS. Přiblížil specifika práce s rodinami dětí s poruchou autistického spektra a na co myslet při komunikaci s nimi. Také vysvětlil jednotlivé fáze programu Děti bez návodu, průběh náboru dobrovolníků a co je důležité zohlednit při jejich výběru a párování s jednotlivými rodinami. Dotkl se také politiky ochrany dětí v kontextu realizace dobrovolnického programu, stejně jako toho, co se v rámci programu osvědčilo, a jakou podporu poskytují účastníkům programu.

3. Homesharing: Zásady a fáze homesharingu (úterý 26.3.2024)

Seminář byl veden Radkou Ondruškovou z LÍP A SPOLU a Janou Glaserovou, odbornicí na práci s hostiteli a adaptační průvodkyní homesharingu. Seminář přiblížil průběh jednotlivých fází homesharingu a jejich obsah, profil hostitele a jednotlivé části náboru zájemců o hostitelství, průběh rozhovorů se zájemci a přípravu hostitelů. Zabýval se také důležitými zásadami, které je třeba dodržovat pro zajištění bezpečného prostředí pro všechny účastníky homesharingu. Seminář rovněž představil hlavní principy Etického kodexu, který byl součástí programu.

4. Dobrovolnictví: Vzdělávání rodičů a dobrovolníků (úterý 23.4.2024)

Seminář byl veden Vierou Hincovou a dobrovolníky z OZ HANS, kteří přibližovali průběh dobrovolnického programu „Děti bez návodu“ a jeho vzdělávací rozměr. Seminář se zaměřoval na roli mentoringu a supervize v kontextu dobrovolnictví a vzdělávání rodičů i dobrovolníků, osobní zkušenosti dobrovolníků z procesu seberozvoje a sebevzdělávání, stejně jako individualizaci přístupu ve vzdělávání rodin s důrazem na jejich individuální potřeby. Přibližoval obsah vzdělávání dobrovolníků a zapojených rodičů a také, do jaké hloubky se jim OZ HANS věnuje v rámci mentoringu.

5. Homesharing: Párování v homesharingu (úterý 28.5.2024)

Seminář byl veden Radkou Ondruškovou, Janou Glaserovou a Petrou Schindlerovou z LÍP A SPOLU, a také Veronikou Holečkovou, maminkou syna na spektru autismu, která se podělila o svou zkušenost očima rodiče. Seminář přiblížil, jak probíhá seznamování a párování v homesharingu a jakou roli v tomto procesu hraje adaptační průvodce. Také informoval o tom, co zahrnuje plán péče a smlouva o homesharingu, jaké jsou předpoklady, úskalí a rizika párování a jak s nimi pracovat, a jakým způsobem je možné podpořit rodiny, které se rozhodnou pro homesharing.

6. Dobrovolnictví: Zkušenosti dobrovolnického programu Děti bez návodu (úterý 18.6.2024)

Závěrečný seminář byl veden Vierou Hincovou z OZ HANS a dobrovolnicí Editou Ryan, která sdílela své zkušenosti se vzděláváním a prací v programu „Děti bez návodu“. Seminář se věnoval tématům modifikace vzdělávání, tedy jak přizpůsobit vzdělávací metody potřebám dobrovolníků, dětí a mladých lidí zapojených do programu. Dále se zabýval udržitelností a dlouhodobou motivací dobrovolníků, vzdělávacími nástroji pro zvládání stresu u dobrovolníků, tedy jak jim pomoci vypořádat se s náročnými situacemi, se kterými se setkávají během práce s dětmi a mladými lidmi v rámci programu. Diskutovalo se také o vzdělávání v organizaci a o tom, jak efektivně rozvíjet dobrovolníky.

Závěrečná konference

Závěrečná konference s názvem „Překonávání izolace: Nová naděje pro rodiny s autismem“ se uskutečnila 21. října 2024 v Brně.

Program konference zahrnoval:

- Shrnutí aktivit a výsledků projektu
- Příklady dobré praxe a zkušenosti rodin, hostitelů a dobrovolníků
- Prezentaci aktivit spolupracujících organizací
- Aktuální informace o homesharingu a dobrovolnictví
- Úlohu celoživotního vzdělávání v realizaci sdílené péče
- Diskuzi o limitech dobrovolnictví a očekáváníích všech zúčastněných stran
- Konkrétní příklady z praxe zavádění programů v ČR a SR a zkušenosti rodičů, dobrovolníků i hostitelů

Konference byla určena zástupcům organizací sdružujících neformální pečovatele, rodiny s dětmi s autismem či jiným zdravotním znevýhodněním, zástupcům institucí poskytujících sociální služby a dobrovolnické aktivity, ale také samotným rodičům a rodinným příslušníkům. Pozváni byli také představitelé institucí odpovědných za sociální služby a související politiky.

Cílem konference bylo:

- Vyslat signál o potřebě různých forem podpory pro rodiny s dětmi s autismem
- Podpořit myšlenku sdílené péče v komunitě
- Inspirovat k novým nápadům a možnostem spolupráce
- Ukázat, že vzdělávání není jen o znalostech, ale i o rozvoji osobnosti a posílení empatie.

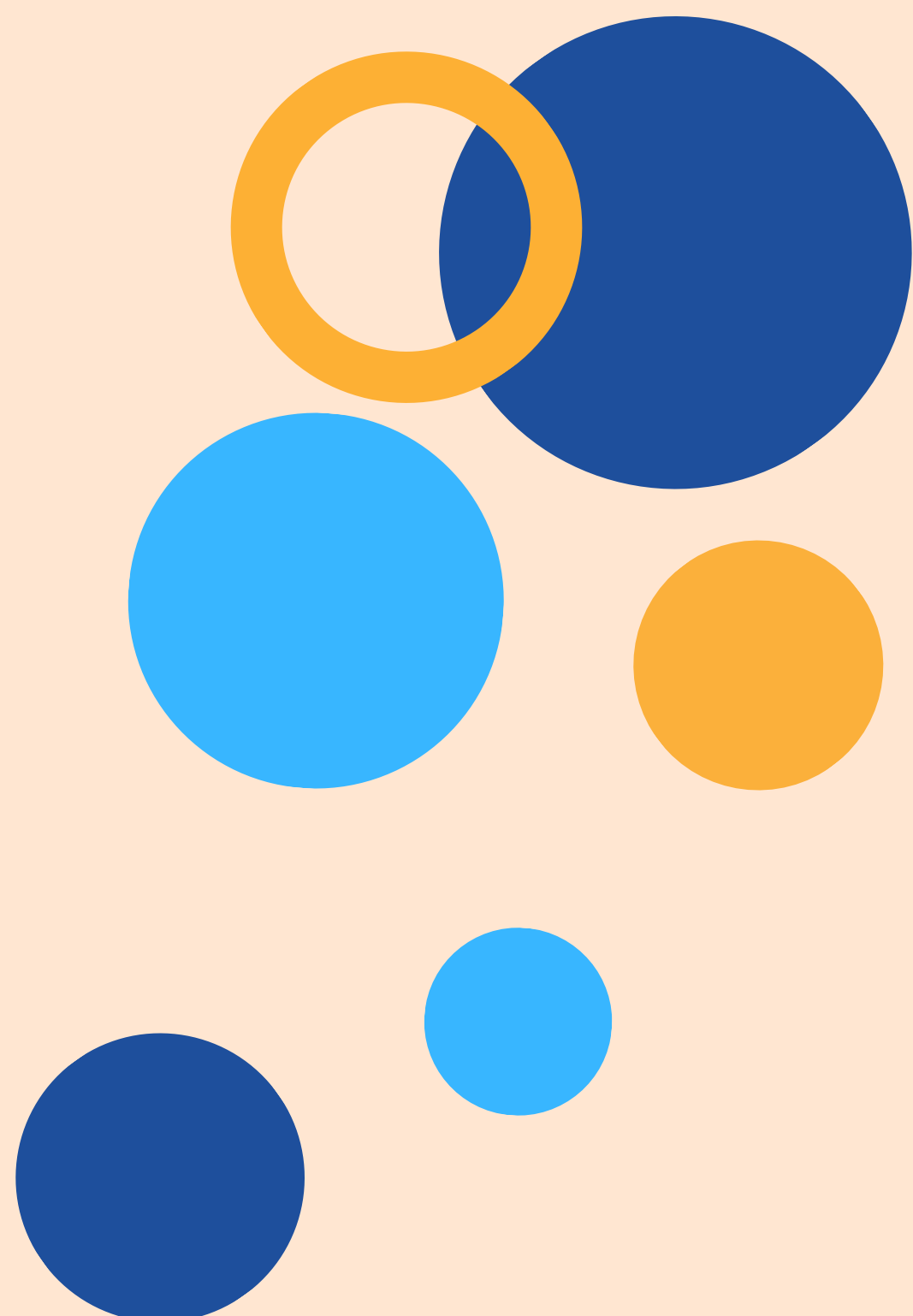
Závěrečná konference

Závěrečná konference s názvem „Překonávání izolace: Nová naděje pro rodiny s autismem“ se uskutečnila 21. října 2024 v Brně.

Účastníci konference apelovali na:

- Podporu pilotních i dlouhodobých programů komunitní podpory, které se zaměřují na podporu dětí i dospělých v jejich přirozeném prostředí, čímž snižují sociální vyloučení a negativní dopady zdravotního znevýhodnění.
- Vytváření podmínek pro inovace, které respektují potřeby těchto rodin a jednotlivců.
- Posilování organizací, které znají potřeby těchto rodin a jednotlivců z přímé zkušenosti a dokážou přinést hodnotné modely a udržitelná řešení, jež přinesou skutečné přínosy pro jednotlivce, rodiny i celou komunitu.

Záznamy z přednášek a diskusí s rodiči, dobrovolníky a hostiteli najdete online na YouTube kanálu *Líp a spolu, z.s.*

**Program
závěrečné
konference**

PŘEKONÁVÁNÍ IZOLACE: NOVÁ NADĚJE PRO RODINY S AUTISMEM

Program závěrečné konference:

21.10.2024

Konference se koná pod záštitou JUDr. Víta Alexandra Schorma, zástupce veřejného ochránce práv v ČR.

Konferenci moderuje Dagmar Edit Holá z ATYP magazínu.

8:30 – 9:30	Registrace a neformální diskuze
9:30 – 10:00	Úvodní slovo: LÍP A SPOLU a OZ HANS
10:00 – 10:15	Homesharing a dobrovolnictví (Radka Ondrušková, LÍP A SPOLU)
10:15 – 10:30	Ekosystém péče a celoživotní vzdělávání (Viera Hincová, OZ HANS)
10:30 – 10:50	Homesharing jako jedna z cest k podpoře rodin dětí a dospívajících s intelektovým znevýhodněním (Markéta Heroutová, Slezská diakonie – Úsek Brno)
10:50 – 11:10	Dobrovolnictví mění svět (Kateřina Petrášová, Jihomoravské dobrovolnické centrum)

COFFEE BREAK

11:30 – 12:30	PANELOVÁ DISKUZE – Osobní zkušenosti rodičů dětí na spektru autismu
---------------	---

OBĚD

13:30 – 14:00	Jsem dobrovolník/ce a co dál nebo co nejdříve? (Soňa Holíková, Platforma komunitních centier)
14:00 – 14:30	Deinstitucionalizace a šance pro neformální komunitní služby (Mária Filipová, expertka v oblasti sociálních služeb)
14:30 – 15:30	PANELOVÁ DISKUZE – Osobní zkušenosti hostitelů a dobrovolníků
15:30 – 16:00	Závěrečné slovo – ukončení konference

Součástí konference je výstava obrazů ukrajinského výtvarníka na spektru autismu Maksa Brovčenka, posterů Slezské diakonie a křest 4. ročenky ATYP Speciálu.

Spolufinancováno
Evropskou unií

www.lipaspolu.cz

www.hans.sk

Konference se realizuje v rámci projektu Homesharing a dobrovolnictví jako možnosti celoživotního vzdělávání spolufinancovaného Evropskou unií v rámci programu Erasmus+ vzdělávání dospělých. Vyjádřené názory a stanoviska představují názory a stanoviska autorů a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Domu zahraniční spolupráce. Evropská unie ani poskytovatel grantu za ně nenesou odpovědnost.

PŘEDNÁŠEJÍCÍ A STRUČNÉ ANOTACE PŘÍSPĚVKŮ

8:30 - 9:30

Registrace a neformální diskuze

9:30 - 10:00

Úvodní slovo: LÍP A SPOLU, OZ HANS

10:00 - 10:15

Homesharing a dobrovolnictví
(Radka Ondrušková, LÍP A SPOLU)

Představíme česko-slovenský projekt, který přináší inovativní řešení v oblasti péče o rodiny s členy na autistickém spektru nebo s intelektovým znevýhodněním. Homesharing a dobrovolnictví propojují dobrovolníky s rodinami, nabízejí jim podporu a úlevu. Odborná příprava hostitelů, dobrovolníků i pracovníků organizací je klíčem k zajištění kvalitní a dlouhodobé péče. V této přednášce se dozvíte více o cílech projektu, jeho aktivitách a výsledcích, ale také o možnostech dalšího rozvoje a spolupráce v oblasti celoživotního vzdělávání.

Radka Ondrušková je spoluzakladatelkou a předsedkyní organizace LÍP A SPOLU, z.s., která vznikla v r. 2019 v České Lípě z neformální skupiny rodičů pečujících o děti na spektru autismu. Ačkoli je její původní vzdělání technického směru, zkušenost z vlastní rodiny ji přivedla k tématice autismu a rozhodnutí aktivně se věnovat podpoře pečujících rodin, osvětě a vzdělávání v oblasti autismu. Aktuálně pracuje jako koordinátorka několika projektů cílených k pomoci lidem na autistickém spektru a jejich rodinám. Zastupuje LÍP A SPOLU, z.s. v několika zastřešujících organizacích, věnuje se pečujícím jako peer poradkyně. Od r. 2021 koordinuje službu homesharingu v Libereckém a Ústeckém kraji. Je koordinátorkou česko - slovenského projektu Homesharing a dobrovolnictví jako možnosti celoživotního vzdělávání realizovaného LÍP A SPOLU, z.s. a OZ HANS.

10:15 - 10:30

Ekosystém péče a celoživotní vzdělávání
(Viera Hincová, OZ HANS)

Rozvoj jednotlivce je ovlivněn více propojenými systémy: od rodiny přes komunitu až po společnost a přírodní prostředí. Ukážeme si, jak lze aplikovat tuto teorii na neformální péči a rozvoj dětí a mladých lidí na spektru autismu. Jednou z forem propojení vrstev ekosystému je i vzájemné učení, které je zároveň předpokladem inkluzivního přístupu. Vztah mezi neformální péčí a institucionální podporou determinuje i celoživotní vzdělávání jeho aktérů, což vytváří rámec aktuálního projektu a otevírá možnosti jeho další aplikace.

Viera Hincová je sociální inovátorka, autorka podcastů *Deti bez návodu* a portálu *Bez návodu*, zaměřených na pochopení autismu a Aspergerova syndromu zevnitř. Je psycholožka, autorka akreditovaných školení, seminářů, živých knihoven a workshopů, od roku 2018 realizovala řadu konferencí s touto tematikou, včetně projektu mladých sebeobhájců na spektru autismu. Je předsedkyní a spoluzakladatelkou OZ HANS, celoslovenského sdružení jednotlivců a rodin s Aspergerovým syndromem a autismem a vzdělávací organizace A - Centrum. Po ukončení psychoterapeutického výcviku v roce 1998 se věnovala vzdělávání pracovníků zařízení sociálních služeb v komunikaci s klienty s těžkým a vícenásobným znevýhodněním. Vyškolila více než 2 000 pracovníků na celém Slovensku v originální metodě minimálních signálů v komunikaci, která poskytuje dovednosti pro předcházení porušování důstojnosti klientů a jejich lidských práv. Je mámou dospělé Aspergerky, své zkušenosti sdílí s odborníky i rodiči dětí na spektru autismu. Iniciovala vznik dobrovolnického programu *Deti bez návodu*, který již třetí rok poskytuje vyškolené dobrovolníky do jednorodičovských rodin s dětmi s Aspergerovým syndromem a autismem. Koordinuje projekt Homesharing a dobrovolnictví jako možnosti celoživotního vzdělávání na slovenské straně.

10:30 - 10:50

Homesharing jako jedna z cest k podpoře rodin dětí a dospívajících s intelektovým znevýhodněním (Markéta Heroutová, Slezská diakonie - Úsek Brno)

Představení pilotního projektu Homesharing, který od roku 2021 nabízí novou formu sdílené péče v Jihomoravském kraji, inspirovanou osvědčeným třicetiletým irským modelem. Přednáška přiblíží klíčové pilíře tohoto přístupu, fáze přebírání know-how a spolupráci s dalšími organizacemi, přičemž bude kladen důraz na specifika českého prostředí. Dozvíte se, jak probíhá práce s pečujícími rodinami, dětmi s intelektovým znevýhodněním, příprava hostitelů a následné párování. Nebudou chybět ani nečekané výzvy, pozitivní momenty prvních let realizace a plány do budoucnosti.

Markéta Heroutová vystudovala na FSS obor psychologie a na PdF MU v Brně obory psychologie, speciální pedagogika a tělesná výchova pro střední školy. Ve své rigorózní práci se věnovala problematice afázie. Absolvovala sebezkušenostní psychoterapeutický výcvik SUR (5,5 roku) a výcvik v Logoterapii a existenciální analýze (6 let), oba akreditované i do zdravotnictví. Má praxi jako odborná asistentka na PdF MU na katedrách speciální pedagogiky a psychologie, kde čtyři roky přednášela. S oblibou stále lektoruje témata, o která se zajímá. Dva roky pracovala jako psycholožka ve zdravotnictví a klinická psychologie je jí stále blízka. Od roku 2005 pracuje jako manažerka v sociálních službách pro Slezskou diakonii, kde vede Úsek Brno. Pracuje s rodinami dětí se specifickými potřebami, koordinuje svépomocně rodičovské skupiny a věnuje se psychologickému poradenství, krizové intervenci a terapii nejenom pro tuto cílovou skupinu. Ráda hledá mosty mezi resorty, iniciuje a realizuje inovace, věří v týmovou práci a osobní příběhy klientů i kolegů.

10:50 - 11:10

Dobrovolnictví mění svět

(Kateřina Petrášová, Jihomoravské dobrovolnické centrum)

Představení aktivit organizace při propojování zájemců a zájemkyň o dobrovolnictví s organizacemi, které jejich pomoc pro své klienty potřebují. Jak se mohou zapojit dobrovolníci a dobrovolnice v organizacích podporujících s rodinami a dětmi se zdravotním znevýhodněním? Jaká jsou specifika této pomoci?

Kateřina Petrášová se v počátcích věnovala práci s neorganizovanými dětmi a mládeží v okrajových částech Brna. Dobrovolnické centrum založila v roce 2011 s hlavním záměrem propojit zájemce o dobrovolníky s organizacemi, které jejich pomoc ocení a potřebují. Věnuje se zejména řízení organizace, komunikaci se samosprávou a profesionalizaci práce koordinátorů a koordinátorek dobrovolnictva. Iniciovala také vznik Dobrotýmu, jehož hlavním cílem bude koordinovat dobrovolnickou pomoc při mimořádných událostech většího rozsahu, kde se předpokládá obrovský nárůst dobrovolnické pomoci v krátkém čase.

11:30 - 12:30

Panelová diskuze: Osobní zkušenosti rodičů dětí na spektru autismu

(Veronika Holečková, Lucia Skladanová, Dagmar Pavlíková, Lucia Moravanská)

Jak mohou rodiče dětí na autistickém spektru získat potřebný čas pro sebe? Rodiče budou diskutovat o tom, co jim přinesla účast v programech homesharing v Čechách a Děti bez návodu v České republice, ale také o tom, jaké výzvy přináší život s dítětem na spektru.

Veronika Holečková je maminka šestnáctiletého syna Petra, který se se svou homesharingovou hostitelkou paní Monikou setkává více než rok. Autorka blogu <https://svetlemodresrdce.cz/>.

Dagmar Pavlíková je maminka tří dcer, prostřední osmnáctiletá Kristýna je na autistickém spektru a už dva roky se pravidelně setkává se svou hostitelkou paní Blankou. Nejstarší dcera Veronika se také stala hostitelkou v homesharingu.

Lucia Skladanová je marketérka a novinářka. Máma 2 dětí, dospělé dcery a 9-letého syna na spektru. Svůj volný čas věnuje synovi, který rád hraje počítačové hry a má rád plnou pozornost své mámy. Jako jednorodič byla zapojena do dobrovolnického programu v prvním roce jeho vzniku.

Lucia Moravanská vystudovala sociální práci. Stála při vzniku dobrovolnického programu Děti bez návodu jako koordinátorka dobrovolníků. Dlouhodobě působí v dobrovolném hasičském sboru, angažuje se v pomoci rodinám s dětmi na spektru. Vede OZ Marcus, věnované jejímu autistickému synovi, podporuje talenty dětí na spektru prostřednictvím projektu #Bezrozdielov.

13:30 - 14:00

Jsem dobrovolník/ce a co dál nebo co nejdříve? (Soňa Holíková, Platforma komunitných centier)

V příspěvku shrneme zkušenosti a vybrané aspekty dobrovolnictví v kontextu projektu a zodpovíme si otázky: Může být každý dobrovolníkem? Jak pracuje s dobrovolníky OZ HANS? Jaké má dobrovolník povinnosti? Jak motivovat dobrovolníky? Jaký vliv a dopad má dobrovolnictví?

Soňa Holíková je ředitelkou Platformy komunitných centier a zároveň pracuje jako garantka v národním projektu Spolu pre komunity, kde podporují a metodicky vedou cca 200 komunitních center na Slovensku. Pracuje v projektech zaměřených na sociální a komunitní služby, je akreditovanou supervizorkou v sociální práci a školitelkou. V neziskovém sektoru působí od roku 2006, věnuje se tématům inkluze, dobrovolnictví, práci se skupinou či komunitním procesem. Je autorkou publikace Čítanka pre komunitných pracovníkov a dvakrát ročně připravuje s týmem dobrovolníků časopis Materské centrá.

14:00 - 14:30

Deinstitucionalizace a šance pro neformální komunitní služby (Mária Filipová, expertka v oblasti sociálních služeb)

Příspěvek uvede informace o významu a cílech deinstitucionalizace ve vztahu k právům osob s intelektovým znevýhodněním. Zabývá se filozofií nezávislého života, podporující stejné možnosti volby pro všechny. Poukazuje na důležitost komunitní péče a vytváření rodinných a komunitních alternativ k institucionální péči. Zaměří se na důležitost koordinace komunitních aktivit v úsilí o podporu rodiny při poskytování péče o člena rodiny s intelektovým znevýhodněním. Uvádí také význam komunitního plánování ve vztahu k prevenci „institucionalismu“ a dostupné pomoci a podpory pro rodiny se členem s intelektovým znevýhodněním.

Mária Filipová je absolventkou SVŠT (dnes STU) a sociálního managementu. Má dlouholeté zkušenosti v oblasti řízení a rozvoje sociálních služeb, zejména v oblasti veřejné správy, (20 let vedoucí odboru sociálních věcí Mesta Banská Bystrica). Participuje na realizaci mnoha projektů podpořených z EU jako expertka/metodička, jako odborná garantka pro komunitně orientované projekty. Je členkou Výboru nezávislej platformy SocioFórum, kde se věnuje tvorbě legislativy, dlouhodobé péči, podporovaného zaměstnávání, a také oblasti komunitního plánování sociálních služeb. Dlouhodobě působí jako expertka Únie miest Slovenska pro sociální služby. Je lektorkou pro oblast sociálních služeb a sociální politiky pro celoslovenské profesní organizace. Je autorkou mnoha publikovaných odborných příspěvků se zaměřením na zkvalitnění sociálních služeb a aktivní členkou několika profesních organizací sociálního charakteru.

14:30 - 15:30

Panelová diskuze: Osobní zkušenosti hostitelů a dobrovolníků (Veronika Pavlíková, Martina Samuelová, Martin Kováč, Edit Ryan)

Co motivovalo hostitele a dobrovolníky českého programu Homesharing a slovenského programu Deti bez návodu zapojit se do pomoci rodinám s dětmi na spektru autizmu? Co bylo pro ně nejtěžší při budování vztahu s rodinou a dítětem, kterému se rozhodli věnovat svůj volný čas? Poslechněte si autentické příběhy a osobní reflexe lidí, kteří se rozhodli otevřít dveře do světa výjimečných dětí na spektru a společně s nimi trávit čas při rozvíjení zájmů dítěte, zatímco rodiče dětí mají prostor načerpat nové síly.

Veronika Pavlíková je speciální pedagog, hostitelka v homesharingu, sestra Kristýny.

Martina Samuleová je hostitelka v homesharingu, která se už téměř dva roky stará o šestiletou dívku s intelektovým znevýhodněním a velmi si váží možnosti být součástí tohoto projektu.

Martin Kováč je IT specialista, zakladající člen OZ Lovetist, laický terapeut pro potřeby rodičů dětí s Aspergerovým syndromem, působí třetí rok jako dobrovolník v dobrovolnickém programu Deti bez návodu

Edit Ryan profesně působí v administrativě. Současně podporuje různé o.z. při organizování projektů a eventů. Působí třetí rok jako dobrovolnice v dobrovolnickém programu Deti bez návodu.

15:30 - 16:00

Závěrečné slovo: ukončení konference

**Příspěvky
k závěrečné
konferenci**

Radka Ondrušková, Líp a Spolu Homesharing a dobrovolnictví

Naší vizí bylo propojit svět dobrovolníků s komunitou lidí, kteří se starají o osoby se znevýhodněním, a zlepšit inkluzi ve společnosti. Prostřednictvím síťování a vzdělávacích aktivit jsme vytvořili prostor pro iniciování nových forem sdílené péče, kterými může komunita přispět ke zlepšení kvality života rodičů, neformálních pečovatелů, hostitelů, dobrovolníků, dětí i dospělých.

Neoddělitelnou součástí zajištění kvalitní a dlouhodobé sdílené péče je odborná příprava a vzdělávání hostitelů, dobrovolníků, rodičů i dalších pečujících osob, stejně jako pracovníků organizací, které sdílenou péči zprostředkovávají. Zapojení do aktivit sdílené péče a dobrovolnictví se tak stává součástí celoživotního vzdělávání pro všechny zúčastněné.

**Originální příspěvky z
konference najdete zde:**

**Markéta Heroutová, Slezská diakonie – Úsek Brno
Homesharing jako jedna z cest k podpoře rodin
dětí a dospívajících s intelektovým
znevýhodněním**

V centru celého procesu stojí dítě/dospělý s intelektovým znevýhodněním. Další obohacující vztah s blízkou osobou či osobami, nové prostředí a zážitky mu přinášejí zlepšení kvality života, zvyšují sebevědomí a rozvíjejí sociální dovednosti. Otevírá se příležitost k získání nových zkušeností, rozvoji nezávislosti a adaptačních či komunikačních schopností.

Mezi klíčové hodnoty homesharingu patří bezpečí, partnerství a respekt. Důraz je kladen na důvěru všech aktérů, kompetence, spolupráci a odpovědnost všech zúčastněných stran.

Pro homesharing jsou klíčové vztahy mezi dítětem/dospělým, hostitelem a pečující osobou. Jde o partnerské vztahy založené na vzájemném respektu a otevřené komunikaci.

**Originální příspěvky z
konference najdete zde:**

**Kateřina Petrášová, Jihomoravské
dobrovolnické centrum
Dobrovolnictví mění svět**

Úloha koordinátora dobrovolníků je velmi náročná. Naše organizace funguje jako servisní centrum pro Jihomoravský kraj. Koordinátoři jsou ve svých organizacích často poměrně osamoceni, proto pro ně zajišťujeme vzdělávání, podporu, týmovou spolupráci a výměnu zkušeností.

Naší nejznámější aktivitou jsou Snídaně pro koordinátory. Zároveň se obracíme i k veřejnosti – a tento proces trochu připomíná párování v homesharingu. Díky osobním konzultacím se snažíme najít pro zájemce o dobrovolnictví vhodnou organizaci.

Každý dobrovolník/dobrovolnice je pro nás “rodinné stříbro”, a proto se snažíme, aby se neztratili někde po cestě.

I z tohoto důvodu každoročně v dubnu organizujeme Dny dobrovolnictví, do kterých se můžete zapojit a získat naši podporu při prezentaci vaší organizace. Akce probíhá ve spolupráci se všemi regionálními centry dobrovolníků v ČR.

**Originální příspěvky z
konference najdete zde:**

**Viera Hincová, OZ HANS
Ekosystém péče a celoživotní
vzdělávání**

Služby komunitní podpory, které umožňují nezávislý život a rozvoj schopností dětí i dospělých s autismem, Aspergerovým syndromem či intelektovým znevýhodněním, mohou na první pohled působit jako finančně náročné řešení. Investované prostředky však přinášejí výraznou hodnotu – vytvářejí smysluplné pracovní příležitosti pro odborníky, formální i neformální pečovatele, dobrovolníky, lektory, mentory, sociální pracovníky či peer konzultanty. Výsledkem těchto aktivit není jen zlepšení kvality života osob se znevýhodněním, ale také pozitivní vliv na jejich duševní pohodu a zdraví – což jsou benefity nevyčísitelné hodnoty. Naopak, ignorování této podpory vede ke ztrátě potenciálu nejen u lidí se znevýhodněním, ale také u jejich rodičů, kteří kvůli péči nemohou naplno pracovat. Úspěšné příklady dobré praxe, například z Irska, kde homesharing často nahrazuje institucionální péči, dokazují, že investice do komunitních služeb může výrazně zvýšit kvalitu života nejen jednotlivců, ale celé společnosti.

**Originální příspěvky z
konference najdete zde:**

**Mária Filipová, expertka v oblasti sociálních služeb
Deinstitucionalizace a šance pro neformální
komunitní služby**

Jedním z cílů komunitní péče je přesunout odpovědnost za péči o osoby odkázané na pomoc z institucí a rodin na komunitu, přičemž instituce a rodina budou hrát podpůrnou roli.

I lidé s vícenásobným zdravotním znevýhodněním mohou žít samostatně v komunitě s odpovídající mírou podpory.

Důkazy potvrzují, že kvalitní komunitní služby skutečně fungují a vedou k vyšší úrovni osobní spokojenosti a sociálního začlenění.

Homesharing a dobrovolnický program Děti bez návodu umožňují sdílenou péči a představují moderní a přirozený systém podpory pro rodiny s dětmi či dospělými se znevýhodněním.

Oba programy poskytují pomoc neformálním pečovatелům a rodinám, podporují setrvání v přirozeném prostředí a umožňují nezávislý život s potřebnou mírou pomoci.

V obou případech jde o snahu zlepšit kvalitu života a snížit míru izolace rodin a jejich členů.

**Originální příspěvky z
konference najdete zde:**

Soňa Holíková, Platforma komunitních center Jsem dobrovolník/ce a co dál nebo co nejdříve?

Zaměříme se na přínosy dobrovolnictví pro samotné dobrovolníky, které se projevují v emoční, kognitivní i hodnotové oblasti. Dobrovolnictví může ovlivnit postoje, hodnotové orientace, pohled na život, ale i životní styl. Dobrovolnictví otevírá nové možnosti, přináší pocit smysluplnosti, potřebnosti, užitečnosti a seberealizace. Nejčastěji se přínosy pro dobrovolníky definují v těchto oblastech:

- **Získání nových dovedností pro pracovní i soukromý život,**
- **Možnost navazování nových přátelství,**
- **Dobrý pocit ze smysluplné práce,**
- **Zlepšení vlastního time managementu a komunikačních dovedností,**
- **Rozvoj talentu.**

Dobrovolnická práce, která je vnímána jako smysluplná a zajímavá, má zároveň relaxační a energizující účinek na dobrovolníka.

**Originální příspěvky z
konference najdete zde:**

Jak se zapojit

Homesharing

Organizace LÍP A SPOLU zprostředkovává homesharing v Libereckém a Ústeckém kraji.

Přihlásit se lze jako rodič, hostitel nebo organizace. Zájemci o homesharing v jiných krajích České republiky se mohou dozvědět více na stránce www.homesharing.cz.

Cesta rodiny k homesharingu:

1. Vyplňte registraci primární rodiny (QR kód)
2. Zástupci organizace objasní potřeby a očekávání rodiny i reálné možnosti homesharingu během **úvodních rozhovorů** s rodiči dítěte.
3. Pokud je po úvodních rozhovorech zájem o pokračování, dalším krokem je **příprava dítěte**. Dítěti se věnuje pracovník organizace (speciální pedagog nebo sociální pracovník), který dítě pozná, seznámí se s jeho specifiky a potřebami, aby mohl vybrat vhodného hostitele a provést dítě do hostitelské péče. Příprava obvykle trvá dva měsíce a zahrnuje pět setkání.
4. Paralelně probíhá také **příprava rodičů**. Se sociálním pracovníkem nebo psychologem se setkávají ve skupině nebo individuálně. Věnují se rodičovským představám, očekáváním a obavám.
5. Když je rodina připravena a organizace má pro dítě vybraného hostitele, začíná proces **párování**. Párování probíhá postupně: Nejprve se rodiče seznámí s hostitelem za přítomnosti pracovníků organizace. Poté začne hostitel pečovat o dítě ve své domácnosti. Po celou dobu párování je rodina i hostitel doprovázeni pracovníkem, který dítě na homesharing připravoval.
6. Když období párování končí – hostitel dítě dobře zná, cítí se jistý v samostatném homesharingu, dítě homesharing dobře zvládá a rodiče si dohodli vzájemná pravidla pro samostatný homesharing – rodiče s hostitelem podepisují **dohodu o poskytování homesharingu**. Dohoda má formalizovanou podobu a při jejím podpisu jsou přítomni také zástupci organizace.
7. Po podpisu dohody již probíhá samotný homesharing a hostitel se na všem potřebném dohoduje přímo s rodiči. Organizace nadále zastává **podpůrnou roli** – rodič i hostitel mají v organizaci kontaktní osobu, na kterou se mohou v případě potřeby obrátit.

Registrace primární rodiny

Homesharing

Cesta k hostitelství:

1. Vyplňte registraci zájemce o hostitelství (QR kód)
2. Následně budete mít možnost dozvědět se více o homesharingu na **nezávazných informačních setkáních**. Uslyšíte zkušenosti rodičů i hostitelů, kteří si dítě berou do péče. Budete mít možnost zeptat se na cokoli, co vás zajímá.
3. Na hostitelství vás připravíme. Naučíte se, jak přistupovat k dětem s intelektovým nebo kombinovaným znevýhodněním. Získáte vše, co budete k hostitelství potřebovat.
4. Seznámíme vás s rodinou s dítětem s intelektovým nebo kombinovaným znevýhodněním, se kterou si budete nejlépe rozumět. Během vašich prvních setkání vám i rodině budou pomáhat zkušení pracovníci organizace LÍP A SPOLU. Frekvenci hostitelství a další detaily si dohodnete přímo mezi sebou na bázi hostitel – rodina.
5. V celém procesu můžete kdykoli konzultovat své zkušenosti se starostí o dítě s pracovníky organizace. Můžete také sdílet své zážitky, radosti i pochybnosti s ostatními hostiteli.

Pro organizace:

Organizace, které mají zájem zprostředkovávat Homesharing v České republice, najdou bližší informace přes QR kód.

Registrace zájemce
o hostitelství

Dobrovolnictví

Dobrovolnický program aktuálně realizujeme v těchto regionech:

- Bratislava/Senec
- Lučenec
- Banská Bystrica/Zvolen
- Trenčín/Prievidza
- Nitra
- Košice

Přihlásit se je možné jako rodič, dobrovolník nebo organizace

Přihlášení se jako rodič:

1. Vyplňte dotazník předběžného zájmu (QR kód)
2. Budeme vás kontaktovat s možností online semináře o našem programu.
3. Seznámíme vás s celým programem, vyslechneme si vaše očekávání aj obavy.
4. Vyplníte podrobný dotazník o svém dítěti, abychom poznali jeho potřeby.
5. Když najdeme vhodného dobrovolníka/dobrovolnici, zorganizujeme první setkání.
6. Prvé setkání probíhá jen mezi rodičem a dobrovolníkem bez dítěte, za přítomnosti koordinátorky dobrovolníků. Společně budeme hledat možné termíny, ale hlavně vhodný způsob, jak vaše dítě seznámit s programem a s novým kamarádem.
7. Nasledují návštěvy dobrovolníka v dohodnutém rozsahu a frekvenci.
8. Kdykoli nás můžete kontaktovat a popovídat si s námi o průběhu setkání s dobrovolníkem/cí.
9. Budeme vás zvat i na společné setkání našich rodin ve vašem okolí.

Dotazník předběžného zájmu

Dobrovolnictví

Přihlášení se jako dobrovolník:

1. Vyplňte dotazník předběžného zájmu (QR kód)
2. Dostanete nabídku na webinar o programu
3. Vyplníte podrobnější dotazník
4. Zúčastníte se víkendového školení zaměřeného na vhodný přístup k dětem a dospívajícím s AS a autismem
5. Po školení budete mít možnost podepsat dobrovolnickou smlouvu, na základě které budeme pro vás hledat vhodné dítě nebo dospívajícího.
6. Zorganizujeme první setkání jen s rodičem v přítomnosti naší koordinátorky dobrovolníků. Dohodnete si organizační věci a zjistíte i vzájemné sympatie a začnete si budovat vzájemnou důvěru
7. Nasleduje první setkání v rodině s dítětem dohodnutou formou
8. Průběžně můžete kdykoli kontaktovat koordinátorku a podělit se o zkušenosti nebo si i nechat poradit

Přihlášení se jako organizace:

Pokud jste organizace, která má zájem aplikovat náš dobrovolnický program nebo školení pro své dobrovolníky, můžete nás kontaktovat e-mailem (kontakt@hans.sk) nebo telefonicky (+421 905 541 260).

Můžeme vám poskytnout i konzultace k vašemu vlastnímu programu, spolupráci v oblasti podpory dobrovolníků a dobrovolnic.

Dotazník předběžného zájmu

Závěr

Slovo na závěr

Doba, kdy byla institucionalizace jedinou možností pro osoby se zdravotním znevýhodněním, je naštěstí již za námi. Od 90. let 20. století se rozvíjejí formy komunitní podpory, které pomáhají jednotlivcům i rodinám začlenit se do běžného života. Tyto modely zároveň minimalizují rizika spojená s dlouhodobým pobytem v institucích. Homesharing v České republice a Děti bez návodu na Slovensku jsou kroky tímto směrem. Tyto programy:

- Aktivizují komunitu – kromě odborníků zapojují i běžné lidi a přesouvají zodpovědnost za řešení výzev od medicínského modelu (problém je diagnóza) k sociálnímu modelu (řešení spočívá ve změně přístupu společnosti a vytváření potřebné podpory).
- Podporují rodiny v jejich přirozeném prostředí, čímž snižují riziko sociálního vyloučení.
- Přispívají k rozvoji nejen jednotlivců se znevýhodněním, ale i zapojených dobrovolníků a hostitelů, kteří získávají nové hodnoty, dovednosti a osobní růst.
- Posilují hodnoty sociální soudržnosti, což činí společnost odolnější vůči sociálním problémům.
- Umožňují jednotlivcům i rodinám realizovat svůj potenciál a zachovat si přístup k pracovním příležitostem.

Služby komunitní podpory, které umožňují nezávislý život a rozvoj schopností dětí i dospělých s autismem, Aspergerovým syndromem či intelektovým znevýhodněním, mohou na první pohled působit jako finančně náročná řešení. Investované prostředky však přinášejí významnou hodnotu – vytvářejí smysluplné pracovní příležitosti pro odborníky, formální i neformální pečovatele, dobrovolníky, lektory, mentory, sociální pracovníky či peer konzultanty.

Výsledkem těchto aktivit není jen zlepšení kvality života osob se znevýhodněním, ale také pozitivní dopad na jejich duševní pohodu a zdraví, což jsou benefity nevyčíslitelné hodnoty.

Homesharing a program Děti bez návodu ukazují, že cesta k důstojnému životu pro rodiny se zdravotním znevýhodněním vede přes aktivní komunitní podporu. Dítě ani dospělý nemusí být oddělen od své rodiny v instituci, a přesto může vést nezávislý a kvalitní život.

Stačí jen přestat vnímat náklady na širokou škálu služeb jako výdaje – ve skutečnosti jde o investice do nových pracovních míst, vzájemné soudržnosti a kvalitního života pro všechny zapojené i celé komunity.

Viera Hincová, HANS
Radka Ondrušková, LÍP A SPOLU

HOMESHARING A DOBROVOLNICTVÍ JAKO MOŽNOSTI CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt s registračním číslem „2023-1-CZ01-KA210-ADU-000167173“ je spolufinancován Evropskou unií v rámci programu Erasmus+ vzdělávání dospělých. Vyjádřené názory a postoje jsou názory a prohlášení autora(-ů) a nemusí nutně odrážet názory a stanoviska Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za ně nepřebírají žádnou odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

